

مطبعه مجلس و منشورات آن

هما افراسیابی

در پی صدور فرمان مشروطه و تشکیل مجلس شورای ملی در ایران، پارلمان نوپای ایران در سومین جلسه مجلس اول، رای به انتشار مذاکرات مجلس و تاسیس یک مطبعه جهت چاپ داد. بر اساس اطلاعات موجود، چاپخانه مجلس در سال ۱۳۲۵ قمری = ۱۲۸۵ شمسی ابتدا برای چاپ روزنامه مجلس (البته از شماره ۱ تا ۴۸ سال اول روزنامه مجلس در مطبعه خورشید به چاپ رسیده است) و نیز مطالب اختصاصی خود مجلس تاسیس شد، ولی در سال های بعدی به چاپ کارهای دیگر از جمله کتاب و نشریات دیگر نیز پرداخت. به طوری که پیش از تفکیک چاپخانه دولتی، چاپخانه مجلس یکی از بزرگترین موسسات مطبوعاتی ایران و خاورمیانه به شمار می رفت. این مقاله شامل اطلاعاتی درباره مطبعه، فهرست کتابها و نشریات چاپ شده در این مطبعه بر اساس تاریخ چاپ است.

تاریخ تاسیس این چاپخانه در منابع مختلف:

در روزنامه مجلس، سال ۱، ش ۴۹ (۱۸ محرم الحرام ۱۳۲۵ هجری قمری = حوت [اسفند] ۱۲۸۵ شمسی) ، صفحه ۴، ستون ۲ تحت عبارت « اخطار » چنین آمده است:

« این ایام بملاحظه اینکه اداره مطبعه خورشید را از خیابان ناصریه به خیابان لاله زار حمل و نقل نموده و اسم مطبعه خورشید مبدل به مطبعه مجلس نمودیم چند نمره از موقع خویش تعویق افتاد. انشاءالله از این بعد که کار اداره مرتب شد تلافی منافات را خواهیم نمود.»

محمد صادق الحسینی الطباطبائی

در « سالنامه پارس » سال ۱۳۰۷، ص. ۳۳-۳۴ درباره مطبعه مجلس و تاریخ تاسیس آن چنین آمده است: « عایدات و مصارف مطبعه - عایدات مطبعه از زمان تاسیس یعنی ۱۰ سرطان [تیر] ۱۳۰۰ الی آخر سال ۱۳۰۵ بالغ بر یکصد و نود و هفت هزار و نود و شش تومان و شش قران و یک عباسی می باشد. حقوق و مخارج بالغ بر یکصد و پانزده هزار و پانصد و بیست و شش تومان و پنج قران و سیصد دینار و عایدات خالص مطبعه مبلغ هشتاد و یک هزار و پانصد و هفتاد تومان و نهصد دینار است. از سنه ۱۲۸۸ تا کنون که آغاز سنه ۱۳۰۷ شمسی می باشد در ایام انعقاد مجلس و چه در ازمنه فترت های مجلس ریاست اداره مباشرت مجلس شورای ملی بعهده ارباب کیخسرو شاهرخ نماینده محترم مجلس شورای ملی بوده است. »

در این سالنامه زمان تاسیس مطبعه ۱۰ سرطان [تیر] ۱۳۰۰ ذکر گردیده است همچنین در کتاب « خاطرات ارباب کیخسرو شاهرخ » صفحه ۱۷۲ درباره تاریخ تاسیس مطبعه مجلس (استخراج شده از متن سخنان او در مجلس) چنین آمده است: « ... این مطبعه از دهم سرطان [تیر] ۱۳۰۰ تاسیس شده است ... » براساس متن « اخطار » روزنامه مجلس و تاریخ نشر کتاب « کلیات میرزا ملکم خان » چاپ این مطبعه، تاریخ تاسیس مطبعه سال ۱۳۲۵ قمری = ۱۲۸۵ شمسی است. چاپخانه اختصاصی مجلس به سرپرستی و نظارت میرزا سید محمدصادق طباطبائی فرزند سید محمد طباطبائی از بانیان انقلاب مشروطه و مدیر روزنامه مجلس در شهر تهران تاسیس شد. مدیر چاپخانه در سال ۱۳۲۵ق. / اسفند ۱۲۸۵ یکی از افراد خانواده ناشر مجلس به نام «صدرالدین حسینی طباطبائی» بود.^۱

آقای کریم آقا آزادی مدیر مطبعه مجلس طرفین متخصصین آلمانی و بقیه اعضاء دفتری آن مؤسسه مطبعه مجلس اول مطبعه ایران است ما محض ارائه نمونه از حسن اداره و سعی و عمل که ارکان اساسی و اولیة حسن زندگی است گراور فوق را طبع نمودیم و چون دیر تهیه شد از قسمت مندرجه مربوط بمطبعه مذکوره در این جا قرار گرفت.

تصویر کریم آزادی فرزند مرحوم میرزا محمد علی که در سال ۱۲۷۴ش در تهران متولد شد و پس از مدتی بتکمیل و تشکیل چند چاپخانه پرداخت سپس بتاسیس کارخانه حروف ریزی و تکمیل دستگاه ماتریس «قالب» حروف و غیره همت گماشت و از اینراه خدمات شایانی بخود و بعالم مطبوعات نمود و از سال ۱۳۰۰ش ریاست چاپخانه مجلس شورای ملی را عهده‌دار شد.

این چاپخانه تا اواخر سال ۱۳۲۷ ق. = ۱۲۸۸ زیر نظر میرزا سید محمد صادق طباطبائی اداره می شد و از ذی القعدة ۱۳۲۷ ق. = آبان ۱۲۸۸ که ارباب کیخسرو شاهرخ از طرف نمایندگان مجلس به ریاست کارپردازی و امور تشریفاتی مجلس انتخاب شد، اداره چاپخانه به عهده وی گذاشته شد و چاپخانه زیر نظر سازمان اداری مجلس شورای ملی قرار گرفت. ارباب کیخسرو حدود سی سال (۱۳۲۷-۱۳۵۷ قمری = ۱۲۸۷-۱۳۱۷ شمسی) یعنی از دوره دوم تا دوازدهم مجلس شورای ملی، چاپخانه مجلس را اداره کرد. چاپخانه مجلس از جمله چاپخانه هایی بود که اوراق بهادار مثل تمبر و سفته و باندرول و غیره و بعدا چک های بانکها در آن به چاپ می رسید.

البته چاپخانه زیر نظر اداره مباشرت مجلس به ریاست ارباب کیخسرو اداره می گردید و در نمودار سازمانی، دارای مدیر بود. « پس از فوت ارباب کیخسرو در تیرماه ۱۳۱۹، مدیران دیگری هم مصدر کار بوده اند که از جمله می توان از آقایان: کریم آزادی (۱۶-۱۳۲۸ش)، جاهد (۲۶-۱۳۲۸ش)، هاشمی (۲۸-۱۳۲۹ش)، فرهادپور (۳۵-۱۳۳۷ش) نام برد»^۲ در سالهای ۱۳۳۶-۱۳۳۷ شمسی دولت تصمیم گرفت که قسمت چاپ اوراق بهادار را از این چاپخانه تفکیک کند. از این رو چاپخانه دولتی به وجود آمد و مطبعه مجلس بسیار محدود شد. (ماده دوم قانون بودجه ۱۳۳۶ مجلس شورای ملی)

محل مطبعه

محل چاپخانه از بدو تاسیس تا ۲۶ شعبان ۱۳۲۹ قمری = مرداد ۱۲۹۰ در خیابان ناصریه (ناصر خسرو) بود و از ۲۷ شعبان همان سال به میدان بهارستان، ساختمان قدیم مجلس شورا انتقال یافت.

ابزار و وسایل و بخش های مختلف مطبعه

مطبعه سربی مجلس در سال اول تاسیس دارای یک دستگاه ماشین چاپ سربی ورقی به قطع ۲۵ در ۴۵ سانتی متر بود. در اواخر سال ۱۳۲۷ قمری یک دستگاه دیگر ماشین چاپ به قطع ۴۶ در ۵۸ سانتی

متر دارا شد. وسایل و ماشین آلات چاپخانه هایی که از طرف دولت متوقف و تعطیل می شدند در اختیار این مطبعه گذاشته می شد. تا حدود سال های ۱۳۰۴-۱۳۰۶ اکثر وسایل و ماشین آلات چاپخانه مجلس کهنه و قدیمی بود، ولی پس از آن با ورود ماشین آلات جدید، ماشین آلات قدیمی از جریان خارج و به چاپخانه های شهرستانها فروخته شد.

در مقدمه گزارشی تحت عنوان « مطبعه مجلس: گزارش [گزارش] چاپخانه سال ۱۳۰۴ شمسی » درباره ابزار و وسایل و بخش های مطبعه چنین آمده است:

« ... مطبعه مجلس بدین وسیله می خواهد نشان دهد که قصد دارد تغییرات مهمی در فن طبع داده و در آتیه با طرز جدیدتری اصول طبع را در ایران اداره و رونق بسزایی دهد. این مساله مسلم است که در امور طبع مملکت ایران در اعصار اخیر بواسطه فقدان وسائل، ترقیاتی بسزا حاصل نشده است در حالیکه در سایر ممالک مهمه بوسیله ماشین آلات و مساعی افراد و مهیا بودن تمام وسائل لازمه ترقیات عظیمی در فنون مختلفه طبع نشان داده که اکنون بی نهایت موجب حیرت و شگفت است. بدون استثناء کلیه ملل پس از جنگ برای حصول مقاصد صلح جویانه سخت مجاهدت میکنند و برای نیل به مقام ارجمندتری در میدان ترقی و تمدن حاضر مساعی بی نظیری به کار برده و با یکدیگر مسابقه می نمایند - ما نیز در کشور ایران در عصر حاضر سعی داریم که قدم هائی به طرف ترقی برداشته و در تحصیل و تشخیص طرقی که ما را نائل به مدارج آن نماید، اهتمام خاصی بنمائیم، گویا لازم به تبیین و توضیح موضوع نباشد که یگانه طریق مهمی که ممکن است بالاخره ما را به مقام عالیه ترقیات امروزه نزدیکتر نماید همانا تسهیلات نشر مطبوعات است - و آنها میسر نگردد مگر با تکمیل آلات و ادوات کنونی و فراهم نمودن ترقیات محسوسه در فن طبع. از همین نقطه نظر بود که مجلس شورای ملی توجه خاصی به « مطبعه مجلس » نموده تا این که این موسسه از هر حیث کامل گشته و موجبات استفاده عامه فراهم گردد. برای تکمیل همین نظریه و این که بتوان از ماشین آلات وارده مطابق اصول علمی استفاده نمود، متخصصین خارجی نیز کنتراست گردیده که امور فنی این موسسه را بر طبق قواعد جدیده اداره نمایند - و انتظار داریم که در اثر مساعدت و تشویق کامل هموطنان تا حدی که مقتضیات اجازه دهد ما نیز از مزایای سرزمین باختر استفاده نموده به تدریج مقام رفیع تری را در فنون مختلفه طبع حائز شویم.

این مجموعه مختصر خود بهترین معرفی است برای جریان این پیشرفت - و ما می کوشیم که بوسیله بهترین ماشین آلات موجوده از کارخانه های آلمان مقصود خویش را به پایان رسانیده و امیدواریم که نواقص این موسسه از هر جهت بزودی تکمیل گشته تا این که در آتیه نزدیکی بتوانیم حوائج کامل هموطنان محترم خویش را با بهترین طرز انجام دهیم. به طور کلی تا کنون بهترین سنجش برای ترقیات و معارف هر مملکتی مشاهده و مقایسه اوراق و کتب مطبوعه، محسوب بوده است. نظر به این که « مطبعه مجلس » نقطه نظر اساسی برای سرعت پیشرفت امور خود اتخاذ نموده و همواره یقین کامل داشته است که باید به طرز کار کردن به اصول غیرمعموله (یعنی گردانیدن ماشین آلات با دست) خاتمه داده - و طرز نوینی که با سرعت و فوریت امور توأم باشد اتخاذ نمود.

ماشین برق - (الکتریک) با بیان نظریه فوق « مطبعه مجلس » لزوم داشتن یک دستگاه « ماشین برق را لازم دانسته که بدان وسیله تمام ماشین های مختلف خود را گردانیده و هم اطلاق های کار را روشن نماید - این دستگاه دارای یک ماشینی است که بوسیله نفا [نفت] می سوزد.

اینک بوسیله بیان مسائل در این مقدمه قصد داریم که خاطر محترم مطالعه کنندگان این « مجموعه » را از شعب و تقسیمات داخلی « مطبعه مجلس » مستحضر نمائیم.

فرم بندی، حروفچینی - به طوریکه در این مجموعه مشاهده می فرمایند قسمت فرم بندی و حروفچینی این موسسه بی نهایت وسیع است. زیرا بواسطه داشتن انواع حروف فارسی، عربی، لاتینی، روسی هرگونه سفارشات مهمی را می توانیم انجام دهیم.

تیپوگراف - ماشین حروف ریزی و حروف چینی، اولین دفعه ایست که این نوع ماشین به ایران وارد شده است و این موسسه موقعیت شایان اهمیتی را در فنون طبع بوسیله این ماشین حائز گشته است. زیرا علاوه بر زبان فارسی و عربی با این نوع ماشین میتوانیم هرگونه سفارشات را به زبان آلمانی - فرانسه - انگلیسی - روسی نیز طبع نمائیم. مقدار زیادی اشیاء گوناگون و لوازم نامحدودی که برای امور مختلفه طبع لازم می گردد، دارا هستیم.

ماشین طبع - کلیه ماشین های طبع « مطبعه مجلس » باستثناء یک فقره که از قدیم و مستعمل است (اگر چه قابل استفاده است) تماما نو می باشد. شعبه ماشین آلات طبع ما متعدد و دو دستگاه از آن از هر حیث خودکار است. (یکی از این دو ماشین، دومین ماشینی است که در آلمان به این اندازه بزرگ ساخته شده است) با این قسم ماشین های طبع می توانیم هر گونه اوراق به قطع بزرگ را با تعدد اقسام رنگ و با نهایت نفاست طبع نموده و با مطلوبترین طرزى انجام دهیم.

صحافی - قسمت صحافی علاوه بر ماشین های کوچک دستی دارای دو ماشین کاغذبری است که (یکی از آن ها به طول ۱۴۰ سانتی متر کاغذ را می برد) یک ماشین مخصوص تا کردن اوراق مطبوعه (این نخستین مرتبه ای است که این قسم ماشین به ایران وارد شده) یک ماشین نیز برای ته دوزی کتب و یک قسم ماشین برای ته دوزی دفاتر می باشد - لوازم و ماشین آلات این شعبه در حدود اختراعات کنونی می توان گفت به حد کمال است و هر نوع سفارشی را قادریم با نهایت نظافت مطابق اصول جدید انجام و تهیه نمائیم.

خط کشی - برای خط کشیدن دفاتر تجارتي و کتابچه های تحریر و محصلین و هرگونه خط کشی یک دستگاه ماشین خط کشی تدارک شده است که صفحات را در آن واحد تا سه رنگ به خطوط افقی و عمودی خط کشی می نماید.

اشتروتیبی - شعبه اشتروتیبی دارای ماشین اره، رنده و دو دستگاه ماشین تراش و قلم زدن و یک دستگاه ماشین صفحه ریزی می باشد - ماشین های مذکور بی نهایت به امورات فنی این موسسه کمک نموده و فواید و مزایائی که از وجود این نوع ماشین ها برای مطبعه حاصل است، بی شمار است.

گالوانوپلاستیک - این شعبه دارای یک حمام نقره (که بوسیله آن حمام با قوه برق فلز را آب می دهد) نیکل و پولاد می باشد - ماشین های مزبور به کمک قوه برق هر گونه کلیشه را برای ماشین های چاپ مسی

تهیه نموده و نتایجی را که می توان از این قسم ماشین ها به دست آورد، این است که دولت را از طبع تمبر و باندرول در ممالک خارجه بی نیاز می نماید. (گویا حاجت نباشد که در مقام توضیح و تشریح آن برآئیم که تا چه حد ممکن است بوسیله انجام این مقصود «مطبعة مجلس» دولت را از مشکلات کنونی رهائی دهد و بالنتیجه منافع و وعوائد مهمی را از این محل تحویل و عائد خزانه دولت نماید) ماشین های مذکور این قسمت جمعا شش دستگاه می باشد.

ماشین چسب - برای تکمیل ضروریات طبع تمبر و باندرول مطبعة مجلس دارای یک دستگاه ماشینی است از آخرین طرز که چسب می زند و در عین حال هم خشک می کند.
ماشین منگنه - برای دندانه کردن « پرفراز»، « تمبر» و « باندرول» ماشین مخصوص مدرجی تهیه گشته است که از روی مقیاس های متفاوت اوراق را دندانه می نماید.

الکتروموتور - مجموعا این موسسه دارای ۲۶ دستگاه الکتروموتور است که به ۲۶ دستگاه ماشین آلات مختلفه اتصال داده شده و بوسیله آن به گردش می افتد - در این موقع از ذکر ماشین های متعدد کوچک برای اطاله کلام صرفنظر می نمائیم.

با این که در مطالب مذکوره اشاره به تمام شعب و قسمت های مختلف مطبعة نمودیم نمی خواهیم از بیان این مطالب نیز خودداری نمائیم که معهدا تمام لوازم و فنون مختلفه طبع به منتهای درجه تکمیل در «مطبعة مجلس» موجود است. انتظار می رود در اندک زمانی دارای دستگاه «پرودوکسیون» (عکس برداشتن برای درست نمودن هر نوع کلیشه) و هم چنین دستگاه ماشین افست (طرز جدید ماشین چاپ سنگی که به جای صفحات سنگ با قلع کار می شود) شده و از این حیث نیز موجبات تکمیل کلیه فنون مختلفه طبع را در این موسسه فراهم نمائیم، بوسیله دستگاه اخیر که با «پرودوکسیون» توأم شود اوراقی را که تا به حال با ماشین های چاپ سنگی جدا جدا انجام داده می شده است به طرز جدید و سهل تری تهیه و با دارا بودن یک چنین ماشین های مفید و ممتازی قادر خواهیم بود که تمام اشکال و صور صنایع داخلی و هم چنین اعمال یدی و نمونه کارهای صنعتگران عصر حاضر را با بهترین قسمی تصویر نموده و برای آیندگان ذخیره نمائیم و هر گونه کتب خطی تاریخی از منته گذشته و حالیه را عینا مطابق نسخه اصل استنساخ کنیم، بدون این که مجبور گشته ابتدا در چاپ سربی موجبات طبع آن را تدارک نمائیم...»

البته همانگونه که در « فهرست قوانین مربوط به بودجه مطبعة» مشاهده می کنیم، هرساله جهت تکمیل ابزار و وسایل مطبعة بودجه در نظر گرفته شده است.

فهرست قوانین مربوط به قراردادهای منعقدہ با متخصصان خارجی جهت مطبعة

در مجموعه قوانین ادوار مجلس شورای ملی، در قسمت کنتراتهایی مستخدمین خارجی، متن قانون های مربوط به استخدام متخصصان آلمانی جهت مدیریت مطبعة و همچنین به کار انداختن ماشین آلات خریداری شده، وجود دارد که فهرستوار در اینجا به عناوین این قوانین اشاره می گردد:

۱۶ اسد [مرداد] ۱۳۰۳ شمسی: قانون استخدام مسیو اتو موزر تبعه آلمانی جهت مدیریت داخلی مطبعة مجلس.

۲۶ اسد [مرداد] ۱۳۰۳ شمسی: قانون استخدام مسیو ویلهلم وبر تبعه آلمانی جهت سوار کردن و بکار

انداختن ماشینهای مطبعه مجلس

۲ اردیبهشت ۱۳۰۹: استخدام مسیو اتو موزر تبعه آلمان جهت مدیریت فنی مطبعه مجلس
۲۲ دیماه ۱۳۱۰ شمسی: اجازه تمدید قرارداد استخدام آقای ویلهلم وبر تبعه دولت آلمان برای سرپرستی
ماشین آلات چاپخانه مجلس

۲۸ اسفند ۱۳۱۳: قانون اجازه استخدام اتو بل تبعه آلمان جهت مدیریت مطبعه مجلس
۵ آذر ۱۳۱۵: قانون استخدام آقای اتو موزر تبعه آلمان برای مدیریت فنی چاپخانه مجلس
۲۵ اردیبهشت ماه ۱۳۱۷: قانون استخدام آقای ویلهلم وبر تبعه آلمان برای چاپخانه مجلس [جهت
سرپرستی ماشین آلات جدید مربوط به چاپ سربی و اشترویتیپی و غیره و نصب ماشین آلات جدید چاپخانه مجلس]
۲۰ شهریور ماه ۱۳۱۷: قانون اجازه استخدام آقای آدالبرت اشتراکانی تبعه آلمان برای چاپخانه مجلس
[کارپردازی مجلس شورای ملی مجاز است آقای آدالبرت اشتراکانی تبعه آلمان را از دهم مرداد ۱۳۱۷ به
مدت دو سال شمسی برای راه انداختن ماشین چاپ فوتورتو گراور و تیزآب زنی و چاپ و ترکیب رنگ و
کلیه کارهای مربوطه به فوتورتو گراور چاپخانه مجلس و سایر امور چاپ که مشارالیه معلومات و تخصص
دارد و از سوی کارپردازی مجلس به مشارالیه مراجعه شود استخدام نماید]

۱۰ تیر ماه ۱۳۱۸: قانون اجازه تجدید استخدام آقای اتو موزر تبعه آلمان مدیر فنی چاپخانه مجلس
۱۶ تیر ماه ۱۳۱۹: اجازه تمدید استخدام آقای اتو موزر تبعه آلمان مدیر فنی چاپخانه مجلس
۱۶ تیر ماه ۱۳۱۹: اجازه تمدید استخدام آقای ویلهلم وبر تبعه آلمان سرپرست ماشین آلات چاپخانه مجلس
۲۲ دی ماه ۱۳۱۹: اجازه تمدید قرارداد استخدام آقای اتو موزر تبعه آلمان مدیر فنی چاپخانه مجلس.
۲۲ دی ماه ۱۳۱۹: اجازه تمدید قرارداد استخدام آقای ویلهلم وبر تبعه آلمان برای سرپرستی ماشین آلات چاپخانه مجلس.
۴ اسفند ماه ۱۳۱۹: قانون اجازه استخدام آقای هانریش سدلر تابع آلمان برای چاپخانه مجلس [جهت
کارهای مربوط به قسمت فوتورتو گراور از حیث عکاسی و تیزاب دادن و چاپ و ترکیب رنگ ها و همچنین
سایر امور چاپ که مشارالیه در آنها تخصص دارد]
در متن این قوانین در چند ماده علاوه بر دلیل به کارگیری مستخدمین خارجی، به حقوق و مزایا، خرج
سفر، محل سکونت و در صورت فوت نامبردگان در حین خدمت مبلغی که به خانواده او باید پرداخت گردد
و یا مرخصی سالانه و مخارج ایاب و ذهاب اشاره شده است.

فهرست قوانین مربوط به بودجه مطبعه

تدوین بودجه سالانه در ایران از آغاز سده حاضر و پس از آنکه مجلس قانونگذاری نیرو و توانایی بیشتری
پیدا کرد هر سال منظم تر می شد. بر اساس سنت برجای مانده از قانون های بودجه سالانه، جزئیات هر
ریال دخل و خرج مشخص می گردید.

در هر سال بودجه مجلس شورای ملی نیز به تصویب می رسید که در آن صورت جزء قانون بودجه
مجلس شورای ملی شامل « مقررری نمایندگان، نیروی انسانی شاغل و مصارف مجلس » مشخص می
گردیده است. در این بودجه سالانه بودجه اداره « مطبعه مجلس » در دو ماده جداگانه حقوق کارکنان

و مصارف مطبعه و در بندی دیگر، عایدات مطبعه مشخص می گردیده است. در جدول های تفصیلی (قانون بودجه سال ۱۳۰۷ به بعد) دواير اداره مطبعه همراه با تعداد کارکنان در هر شغل و حقوق ماهانه و سالانه در جدول آمده است.

تعداد کارکنان مطبعه مجلس در این جدول های تفصیلی سالانه بین ۸۴ تا ۲۸۵ نفر در تغییر است. به عنوان نمونه در صورت ضمیمه قانون بودجه یکساله ۱۳۰۶ مجلس شورای ملی، تعداد کارکنان مجلس (اعضاء و اجزای اداره تقنینیه ۴۳ نفر، اعضاء و اجزای اداره مباشرت مجلس ۱۱۴ نفر) ۱۵۷ نفر و تعداد کارکنان مطبعه مجلس ۹۶ نفر است و همچنین در صورت ضمیمه قانون بودجه سال ۱۳۰۷ مجلس شورای ملی، تعداد کارکنان مجلس ۱۵۳ نفر و تعداد کارکنان مطبعه مجلس ۱۰۷ نفر است، که این خود نشان دهنده اهمیت مطبعه بوده است.

دو جدول زیر که از بخش تصویبات مالی «مجموعه قوانین ادوار مجلس شورای ملی» استخراج گردیده است، وضعیت دخل و خرج مطبعه را نشان می دهد. این جدول ها شامل اطلاعات استخراج شده موجود از سال ۱۳۰۰ (اولین سال تصویب بودجه مجلس شورای ملی) الی ۱۳۳۶ (سال تفکیک وظایف مطبعه مجلس و تاسیس چاپخانه دولتی) قانون بودجه و قانون تفریغ بودجه مجلس شورای ملی را شامل می گردد.

جدول شماره ۱: تعداد کارکنان، حقوق کارکنان و مخارج مطبعه براساس قانون بودجه سالانه مجلس شورای ملی

سال	تعداد کارکنان	حقوق کارکنان	مخارج مطبعه	جمع کل
۱۳۰۰	—	—	—	۱۵۲۷۲۰ قران
۱۳۰۱	—	—	—	۱۳۴۸۸ تومان
۱۳۰۲	۸۴	۱۸۲۱۶۰ قران	۱۳۶۰۰۰ قران	۳۱۸۱۶ تومان
۱۳۰۳	۹۰	۲۲۳۲۶۰ قران	۲۶۹۰۰۰ قران	۴۹۲۲۶ تومان
۱۳۰۴	۱۰۳	۲۶۸۰۲۰ قران	۱۴۰۰۰۰ قران	۴۰۸۰۲ تومان
۱۳۰۵	۱۰۳	۲۶۵۸۶۰ قران	۱۵۲۰۰۰ قران	۴۱۷۸۶ تومان
۱۳۰۶	۹۶	۳۵۳۰۴۰ قران	۳۳۲۰۰۰ قران	۶۸۵۰۴ تومان
۱۳۰۷	۱۰۷	۳۵۹۲۲۰ قران	۲۹۳۰۰۰ قران	۶۵۲۰۰ تومان
۱۳۰۸	۱۰۵	۳۵۵۵۲۰ قران	۱۳۰۰۰۰ قران	۴۸۵۵۲ تومان
۱۳۰۹	۱۱۱	۳۹۶۱۶۰ ریال	۲۷۵۰۰۰ ریال	۶۷۱۱۶ تومان
۱۳۱۰	۱۱۱	۳۶۰۸۱۰ قران	۱۴۵۰۰۰ قران	۵۰۵۸۱ تومان

۱۳۱۱	۱۱۹	۴۱۰۸۸۰ ریال	۱۳۸۹۸۰ یال	۵۴۹۸۶۰ یال
۱۳۱۲	۱۳۷	۴۱۰۸۸۰ ریال	۱۳۸۹۸۰ ریال	۵۴۹۸۶۰ ریال
۱۳۱۳	۱۳۷	۴۱۰۸۸۰ ریال	۱۳۸۹۸۰ ریال	۵۴۹۸۶۰ ریال
۱۳۱۴	۱۶۵	۵۸۳۳۸۰ ریال	۲۱۰۹۶۰ ریال	۷۹۴۳۴۰ ریال
۱۳۱۵	۱۵۶	۶۱۹۲۸۰ ریال	۲۰۸۰۰۰ ریال	۸۲۷۲۸۰ ریال
۱۳۱۶	۲۰۳	۷۶۷۵۴۰ ریال	۱۲۲۸۳۰۰ ریال	۱۹۹۵۸۴۰ ریال
۱۳۱۷	۱۹۴	۱۰۴۷۰۰۰ ریال	۱۲۳۵۱۶۰ ریال	۲۱۰۳۳۰۰ ریال
۱۳۱۸	۲۰۷	۱۱۶۰۴۰۰ ریال	۹۴۲۹۰۰ ریال	۲۱۰۳۳۰۰ ریال
۱۳۱۹	۲۵۳	۱۴۷۱۱۸۰ ریال	۱۰۰۰۳۰۰ ریال	۲۴۷۱۴۸۰ ریال
۱۳۲۰	۲۵۶	۱۸۳۴۴۸۰ ریال	۱۰۸۰۶۷۰ ریال	۲۹۵۰۱۵۰ ریال
۱۳۲۱	۲۸۳	۲۳۶۱۶۶۰ ریال	۱۰۲۰۰۰۰ ریال	۳۳۸۱۶۶۰ ریال
۱۳۲۲	۲۷۵	۳۶۰۷۵۰۰ ریال	۱۶۷۲۵۰۰ ریال	۵۲۸۰۰۰۰ ریال
۱۳۲۳	۲۸۳	۵۰۹۸۰۰۰ ریال	۱۹۵۲۰۰۰ ریال	۷۰۵۰۰۰۰ ریال
۱۳۲۴	۲۷۴	۶۲۲۱۰۷۴ ریال	۲۰۰۶۰۰۰ ریال	۸۲۲۷۰۷۴ ریال
۱۳۲۵	۲۵۲	۶۱۵۷۹۳۹ ریال	۱۸۶۹۰۰۰ ریال	۸۰۲۶۹۳۹ ریال
۱۳۲۶	۲۴۶	۶۸۱۸۹۶۰ ریال	۳۲۰۱۰۰۰ ریال	۱۰۰۱۹۹۶۰ ریال
۱۳۲۷	۲۳۹	۶۵۹۰۳۲۸ ریال	۳۲۵۱۰۰۰ ریال	۹۸۴۱۳۲۸ ریال
۱۳۲۸	۲۳۶	۷۲۸۹۰۱۰ ریال	۳۳۴۶۰۰۰ ریال	۱۰۶۳۵۰۱۰ ریال
۱۳۲۹	۲۵۱	۷۴۹۹۸۹۷ ریال	۳۲۵۱۰۰۰ ریال	۱۰۷۵۰۸۹۷ ریال
۱۳۳۰	۲۶۱	۷۸۹۱۶۰۰ ریال	۳۳۱۴۴۰۰ ریال	۱۱۲۰۶۰۰۰ ریال
۱۳۳۱	۲۷۴	۸۵۴۶۴۵۰ ریال	۳۴۷۲۷۵۰ ریال	۱۲۰۱۹۲۰۰ ریال
۱۳۳۲	۲۷۴	۸۵۴۶۴۵۰ ریال	۳۴۷۲۷۵۰ ریال	۱۲۰۱۹۲۰۰ ریال
۱۳۳۳	۲۸۵	۱۰۷۷۲۷۶۷ ریال	۳۴۵۱۰۰۰ ریال	۱۴۲۳۳۷۶۷ ریال
۱۳۳۴	۲۷۷	۱۲۵۲۸۹۸۰ ریال	۷۶۰۸۰۰۰ ریال	۲۰۱۳۶۹۸۰ ریال
۱۳۳۵	۲۷۷	۱۲۵۲۸۹۸۰ ریال	۷۶۰۸۰۰۰ ریال	۲۰۱۳۶۹۸۰ ریال
۱۳۳۶	۲۵۲	۱۴۷۷۰۱۲۲ ریال	۸۶۵۲۰۰۰ ریال	۲۳۴۲۲۱۲۲ ریال

**جدول شماره ۲: حقوق کارکنان، مصارف و اثاثیه مطبوعه و عایدات مطبوعه براساس قانون
تفریح بودجه ۳ سالانه مجلس شورای ملی**

عایدات	مصارف و اثاثیه مطبوعه	حقوق کارکنان	سال
دینار ۱۰ و ۱۲۳۶۷۰ قران و	دینار ۸۰ و ۵۵۹۴ قران و	قران ۶۳۸۳۰	۱۳۰۱
دینار ۵ و ۲۴۰۵۸۳ قران و	دینار ۸۷۵ و ۴۵۱۲۱۹ قران و	دینار ۹۵ و ۸۹۹۱۵ قران و	۱۳۰۲
دینار ۱۰ و ۴۳۰۰۵۱ قران و	دینار ۹۵ و ۲۴۶۸۸۸ قران و	دینار ۸۵ و ۱۷۲۸۲۹ قران و	۱۳۰۳
دینار ۵۵ و ۵۴۱۹۶ تومان و ۶ قران و	دینار ۵ و ۱۲۹۳۰ تومان و ۶ قران و	دینار ۴۰ و ۲۲۴۲۶ تومان و ۹ قران و	۱۳۰۴
دینار ۴۰ و ۵۲۵۱۵ تومان و ۷ قران و	تومان ۲۵۲۶۲	دینار ۷۵ و ۲۵۶۳۰ تومان و ۴ قران و	۱۳۰۵
دینار ۸۰ و ۴۱۸۷۶۱ قران و	دینار ۷۵ و ۳۳۰۱۴۹ قران و	دینار ۶۰ و ۲۸۴۰۰۱ قران و	۱۳۰۶
دینار ۸۰ و ۵۰۰۷۹۰ قران و	دینار ۴۰ و ۱۷۶۸۶۲ قران و	دینار ۲۰ و ۳۲۶۸۶۸ قران و	۱۳۰۷
دینار ۱۰ و ۵۳۰۳۷۵ قران و	دینار ۶۰ و ۱۸۲۹۵ قران و	قران ۳۴۸۹۵۰	۱۳۰۸
دینار ۲۵ و ۵۸۶۴۲۹ ریال و	دینار ۹۵ و ۲۷۳۰۶۹ قران و	دینار ۷۵ و ۳۶۴۸۵۰ قران و	۱۳۰۹
دینار ۳۵ و ۷۱۲۳۳۸ ریال و	دینار ۵ و ۱۲۹۹۳۳ ریال و	دینار ۸۰ و ۳۴۷۱۹۲ ریال و	۱۳۱۰
دینار ۹۰ و ۸۱۰۰۰۵ ریال و	دینار ۷۵ و ۱۳۵۳۰۸ ریال و	دینار ۳۰ و ۴۰۱۲۵۸ ریال و	۱۳۱۱
دینار ۱۵ و ۸۱۰۷۶۴ ریال و	دینار ۲۵ و ۱۳۶۷۰۴ ریال و	دینار ۲۰ و ۳۹۵۷۸۹ ریال و	۱۳۱۲
دینار ۱۵ و ۱۲۶۷۳۲۶ ریال و	دینار ۸۵ و ۱۳۸۵۷۸ ریال و	دینار ۲۵ و ۳۹۱۱۳۰ ریال و	۱۳۱۳
دینار ۸۵ و ۱۸۲۹۶۱۷ ریال و	دینار ۷۰ و ۲۰۶۴۹۴ ریال و	دینار ۱۰ و ۵۳۶۵۲۴ ریال و	۱۳۱۴
دینار ۵۰ و ۲۰۳۳۰۸۹ ریال و	دینار ۴۵ و ۲۰۷۶۴۵ ریال و	دینار ۵۰ و ۵۵۹۱۳۱ ریال و	۱۳۱۵
دینار ۵۰ و ۲۷۳۵۴۳۳ ریال و	دینار ۲۰ و ۱۲۲۲۹۰۹ ریال و	دینار ۷۰ و ۶۹۳۴۵۳ ریال و	۱۳۱۶
دینار ۳۵ و ۲۸۹۵۲۸۱ ریال و	دینار ۳۰ و ۱۲۲۴۷۴۴ ریال و	دینار ۳۰ و ۹۱۰۸۳۱ ریال و	۱۳۱۷
دینار ۵ و ۳۲۷۰۱۵۳ ریال و	دینار ۵۰ و ۸۴۰۷۵۶ ریال و	دینار ۱۰ و ۱۲۱۴۱۹۳ ریال و	۱۳۱۸
دینار ۴۰ و ۳۵۴۰۵۱۳ ریال و	دینار ۷۵ و ۹۹۷۱۹۳ ریال و	دینار ۵ و ۱۴۱۷۰۳۱ ریال و	۱۳۱۹

۱۳۲۰	۱۷۶۴۱۰۱ ریال و ۶۵ دینار	۱۱۱۸۵۶۵ ریال و ۹۵ دینار	۴۳۱۳۳۵۷ ریال و ۱۰ دینار
۱۳۲۱	۲۲۶۲۸۱۷ ریال و ۸۵ دینار	۱۳۷۷۰۲۴ ریال و ۲۰ دینار	
۱۳۲۲	۳۲۱۷۶۶۸ ریال و ۴۰ دینار	۱۷۱۹۱۸۷ ریال و ۳۵ دینار	۱۰۶۴۶۱۳ ریال و ۵ دینار
۱۳۲۳	۴۹۳۲۴۱۶ ریال و ۴۵ دینار	۲۵۲۷۳۶۳ ریال و ۷۵ دینار	۱۲۸۷۶۴۲۳ ریال و ۶۵ دینار
۱۳۲۴	۵۷۰۹۶۶۱ ریال و ۱۵ دینار	۱۶۹۰۶۱۳ ریال و ۷۵ دینار	۱۰۰۱۲۳۴۸ ریال و ۵ دینار
۱۳۲۵	۵۹۳۲۵۰۸ ریال و ۵۰ دینار	۱۷۸۱۳۷۴ ریال و ۱۰ دینار	۸۷۴۴۳۶۷ ریال و ۲۵ دینار
۱۳۲۶	۶۵۹۷۹۹۵ ریال	۳۱۵۳۶۴۷ ریال و ۷۰ دینار	۱۱۸۱۸۷۵۳ ریال و ۸۵ دینار
۱۳۲۷	۶۳۳۲۰۲۲ ریال و ۹۵ دینار	۳۲۴۴۱۸۶ ریال و ۱۵ دینار	۱۰۰۳۶۱۶۷ ریال و ۶۰ دینار
۱۳۲۸	۶۷۳۰۶۱۶ ریال و ۳۰ دینار	۲۹۶۵۵۰۰ ریال و ۳۰ دینار	۱۲۵۶۲۸۴۸ ریال و ۸۰ دینار
۱۳۲۹	۷۲۸۰۸۸۶ ریال و ۲۵ دینار	۲۷۸۳۹۵۷ ریال و ۵۵ دینار	۱۱۹۰۰۲۹۴ ریال و ۳۵ دینار
۱۳۳۰	۷۵۰۰۳۷۰ ریال و ۸۰ دینار	۲۵۹۲۵۷۷ ریال و ۸۵ دینار	۱۰۵۴۶۲۵۶ ریال و ۲۵ دینار

علاوه بر بودجه تعیین شده که در دو جدول بالا مشاهده می گردد، قوانین دیگری برای بودجه مطبعه به طور اخص در بخش تصویبات مالی وجود دارد، از جمله:

— قانون ۲۳۰۰۰ تومان اضافه اعتبار مطبعه مجلس شورای ملی، مصوب ۲۴ جوزا [خرداد] ۱۳۰۲، جهت تهیه نواقص اثاثیه و ماشین آلات مطبعه

— قانون راجع به ۱۰۰۰۰ تومان سرمایه انتفاعی مطبعه مجلس، مصوب ۴ آبان ماه ۱۳۰۹.

— قانون ۵۰۰۰۰۰ ریال اعتبار برای ساختمان جدید چاپخانه مجلس، مصوب ۱۰ تیرماه ۱۳۱۸.

از نکات جالب توجه بودجه مطبعه این است که در ماده ۴ قانون بودجه ۱۳۰۵ (مصوب ۲۹ دی ماه ۱۳۰۴) مجلس شورای ملی، مجلس به اداره مباشرت اجازه داد که عوائد (درآمد) مطبعه مجلس و باغ بهارستان را برای وارد کردن ماشین کاغذ سازی اختصاص دهد.

همچنین در ماده چهارم قانون بودجه ۱۳۱۱ مجلس شورای ملی (مصوب ۲۳ فروردین ۱۳۱۱) چنین آمده است: « کلیه عوائد مطبعه مجلس و باغ بهارستان و صورت مشروح مذاکرات مجلس در مدت پنج سال از اول سال ۱۳۱۰ تا سال ۱۳۱۴ پس از وضع مخارج آنها مطابق بودجه های تصویبی که از وزارت مالیه دریافت و مسترد می شود، توسط مباشرت مجلس به مصرف تکمیل و رفع نواقص مطبعه مجلس خواهد رسید.» و این ماده قانونی، در قانون بودجه سالانه مجلس شورای ملی در چندین سال تکرار شده است. در ماده سوم قانون بودجه ۱۳۱۵ مجلس شورای ملی (مصوب ۲۶ اسفند ماه ۱۳۱۴) آمده است:

« مجلس شورای ملی به مباشرت مجلس اجازه می دهد که مبلغ یک میلیون و چهارصد هزار ریال از وزارت مالیه قرض کرده و به مصرف خرید ماشین آلات جدید مطبعة برساند و قرض مزبور را از محل عوائد سال های ۱۳۱۵ و ۱۳۱۶ مطبعة مجلس دو ساله بپردازد.»

قانون تفریغ محاسبه فاضل درآمد شش ساله چاپخانه مجلس

(مصوب ۳۱ تیر ماه ۱۳۱۸) دارای دو ماده و دو جدول به شرح زیر می باشد.

ماده اول - فاضل درآمد شش ساله چاپخانه مجلس از سال ۱۳۱۰ تا سال ۱۳۱۴ بر طبق ماده ۴ قانون بودجه سال ۱۳۱۱ مجلس مصوب ۲۳ فروردین ۱۳۱۱ و سال ۱۳۱۵ بر طبق ماده ۳ قانون بودجه سال ۱۳۱۵ مجلس مصوب ۲۶ اسفند ۱۳۱۴ که برای خرید ماشین آلات جدید و تکمیل اثاثیه و ساختمان چاپخانه مجلس اختصاص یافته بود جمعا به مبلغ سه میلیون و یکصد و بیست و هشت هزار و هشتصد و پانزده ریال و هفتاد و پنج دینار بر طبق ریز قسمت اول صورت پیوست تصویب می شود.

ماده دوم - مبلغ سه میلیون و یکصد و بیست و هفت هزار و هشتصد و سی و هفت ریال و پنجاه دینار از بابت خرید اثاثیه و ماشین آلات جدید و هزینه ساختمان چاپخانه مجلس از محل اعتبار ماده اول نامبرده بالا بر طبق ریز قسمت دوم صورت پیوست تصویب می شود.

صورت پیوست قانون تفریغ محاسبه فاضل درآمد چاپخانه مجلس:

قسمت اول - صورت ریز درآمد شش ساله چاپخانه مجلس برای خرید ماشین آلات و تکمیل اثاثیه و ساختمان چاپخانه مجلس

مبلغ کل		مبلغ جزء		گزارش
ریال	دینار	ریال	دینار	
		۳۴۷۱۰۵	۴۵	بر طبق قانون تفریغ بودجه سال ۱۳۱۰ مجلس مصوب ۲۰ دی ۱۳۱۱ فاضل درآمد چاپخانه مجلس
		۲۸۷۶۲۹	۵۹	بر طبق قانون تفریغ بودجه سال ۱۳۱۱ مجلس مصوب ۲۷ اسفند ۱۳۱۲ فاضل درآمد چاپخانه مجلس
		۲۷۳۲۰۳	۳۰	بر طبق قانون تفریغ بودجه سال ۱۳۱۲ مجلس مصوب ۲۱ اسفند ۱۳۱۳ فاضل درآمد چاپخانه مجلس

		۷۳۴۶۳۲	۹۰	بر طبق قانون تفریغ بودجه سال ۱۳۱۳ مجلس مصوب ۲۶ بهمن ۱۳۱۴ فاضل درآمد چاپخانه مجلس
		۱۰۸۶۲۴۴	۵۱	بر طبق قانون تفریغ بودجه سال ۱۳۱۴ مجلس مصوب دوم اسفند ۱۳۱۵ فاضل درآمد چاپخانه مجلس
۳۱۲۸۸۱۵	۵۷	۴۰۰۰۰۰		برطبق قانون تفریغ بودجه سال ۱۳۱۵ مجلس مصوب ۱۵ اسفند ۱۳۱۶ فاضل درآمد چاپخانه مجلس

قسمت دوم - صورت خرید اثاثیه و ماشین آلات جدید و هزینه ساختمان چاپخانه مجلس از محل فاضل درآمد شش ساله چاپخانه مجلس

مبلغ کل		مبلغ جزء		گزارش
ریال	دینار	ریال	دینار	
		۶۸۰۱۱	۳۰	از بابت خرید اثاثیه و لوازم چاپخانه مجلس در سال ۱۳۱۱ موجب اسناد هزینه
		۳۰۶۲۴۶	۹۵	از بابت خرید اثاثیه و لوازم چاپخانه مجلس در سال ۱۳۱۲ موجب اسناد هزینه
		۱۷۸۴۶۳	۷۰	از بابت خرید اثاثیه و لوازم چاپخانه مجلس در سال ۱۳۱۳ موجب اسناد هزینه
		۲۹۴۷۹۸	۳۰	از بابت خرید اثاثیه و لوازم چاپخانه مجلس در سال ۱۳۱۴ موجب اسناد هزینه
		۱۰۳۹۵۲	۶۵	از بابت خرید اثاثیه و لوازم چاپخانه مجلس در سال ۱۳۱۵ موجب اسناد هزینه
۲۶۵۷۹۲۸	۲۰	۱۷۰۶۴۵۵	۳۰	از بابت خرید اثاثیه و لوازم چاپخانه مجلس در سال ۱۳۱۶، ۱۳۱۷ موجب اسناد هزینه

در ماده دوم قانون بودجه ۱۳۲۶ مجلس شورای ملی (مصوب ۱۳ بهمن ۱۳۲۶) آمده است که دولت مکلف است چاپ کلیه اوراق بهادر و تمبرها و اسناد دولتی را به چاپخانه مجلس مراجعه نماید. بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۳۶ که مشاهده می گردد، با تاسیس چاپخانه دولتی، فقط یک چاپخانه کوچک جهت

مجلس باقی می ماند.

۸ دی ۱۳۳۶: قانون بودجه سال ۱۳۳۶ چاپخانه مجلس شورای ملی تبصره ۲ ماده اول - به کاربرداری مجلس شورای ملی اجازه داده می شود موسسه چاپخانه مجلس را از آغاز سال ۱۳۳۷ به شرح زیر بضمیمه بودجه آن به وزارت دارائی منتقل نماید.

۱- کلیه ماشین آلات و ادوات و لوازم فنی موجوده را به طور رایگان واگذار نماید.
۲- لوازم موجوده در انبار چاپخانه اعم از کاغذ و مرکب و دواجات و ژلاتین و صنغ و غیره را به وزارت دارائی واگذار نماید. وزارت دارائی مکلف است کلیه بدهی چاپخانه را در حساب جاری و غیره که به حسابداری مجلس شورای ملی مدیون است به کاربرداری مجلس بپردازد.

۳- وضع استخدامی کارمندان و خدمتگذاران و کارگرانی که فعلا جزو کادر چاپخانه هستند در مورد کارمندان کماکان طبق مقررات و قوانین استخدامی و بازنشستگی مجلس شورای ملی و درباره خدمتگذاران جزء طبق آئین نامه اساسی خدمتگذاران جزء مجلس شورای ملی و در مورد کارگران به موجب آئین نامه کارگران چاپخانه مجلس تثبیت و به موقع اجرا گذارده شود.

وزارت دارائی مکلف است کلیه سوابق خدمت و حقوق و مزایائی را که کارمندان و خدمتگذاران و کارگران چاپخانه مجلس شورای ملی دریافت می دارند، منظور نماید.

و همچنین سوابق خدمت پیمانی و حکمی آقای ناصرقلی فرهادپور رئیس فعلی چاپخانه مجلس شورای ملی در ادارات دولتی به رسمی تبدیل و برطبق مقررات قانون استخدام کشوری پایه اداری از تاریخ تصویب این قانون برای نامبرده تشخیص می گردد.

ماده دوم - به کاربرداری مجلس شورای ملی اجازه داده می شود تا پنج میلیون ریال از محل صرفه جوئی بودجه مجلس شورای ملی برای خرید ماشین آلات و لوازم یک چاپخانه کوچک برای طبع مذاکرات و مطبوعات مجلس خریداری و در محل متناسبی در مجلس نصب نماید و از کارکنان فعلی چاپخانه مجلس شورای ملی نیز به قدر ضرورت چاپخانه مزبور انتقال دهد.
ماده سوم - وزارت دارائی مکلف است بودجه چاپخانه را برای سال ۱۳۳۷ اعم از درآمد و هزینه در بودجه کل کشور منظور دارد.

تاسیس چاپخانه دولتی و وظایف و نحوه اداره آن در قانون بودجه سال ۱۳۳۷ کل کشور (مصوب ۲۹ اسفند ماه ۱۳۳۶) به این شرح آمده است:

تبصره ۱۵ ماده واحده - چون چاپخانه مجلس شورای ملی از اول سال ۱۳۳۷ به وزارت دارائی واگذار شده است و منبع به نام چاپخانه دولتی نامیده می شود حق انحصار چاپ اوراق بهادار دولت که بر طبق انون بودجه سال ۱۳۲۶ مجلس شورای ملی با مجلس شورای ملی بوده است از تاریخ تصویب این قانون منحصر با چاپخانه دولتی خواهد بود. ضمنا وزارت دارائی مجاز است برای اداره چاپخانه مزبور به طور بازرگانی و بهره برداری از درآمد چاپخانه آئین نامه مخصوص با رعایت جزء ۳ تبصره ۲ ماده اول بودجه سال ۱۳۳۶ چاپخانه مجلس تدوین و با تصویب هیئت وزیران به موقع اجرا بگذارد همچنین وزارت

دارائی اجازه دارد برای ساختمان بناء جدید چاپخانه و نقل و انتقال و تکمیل و نصب ماشین آلات چاپخانه تا حدود یکصد و بیست میلیون ریال به عنوان وام از بانک ملی ایران دریافت و مبلغ وام دریافتی به انضمام بهره آن در ظرف مدت ده سال از محل درآمد چاپخانه تقسیط و پرداخت نماید.

در قانون بودجه سال های ۱۳۳۷ و ۱۳۳۸ مجلس شورای ملی (مصوب ۲۳ اسفند ماه ۱۳۳۷)، جهت ایجاد یک چاپخانه اختصاصی برای مجلس چنین آمده است:

ماده سوم - به کارپردازی مجلس شورای ملی اجازه داده می شود صرفه جوئی های کل بودجه سال ۱۳۳۷ مجلس شورای ملی را دریافت و برای خرید چاپخانه اختصاصی و انتقال و استخدام کارمند - خدمتگزار و کارگر (به تعدادی که هیئت رئیسه مجلس تصویب خواهد نمود) و همچنین پرداخت اضافات و ترفیعات کارمندان و خدمتگزاران اداری مجلس در سال ۱۳۳۸ اختصاص دهد.

فهرست کتابها و جزوه های چاپ مطبعه مجلس (بر اساس تاریخ چاپ)

- کلیات ملکم / میرزا ملکم خان ناظم الدوله، باقدام هاشم ربیع زاده ۱۳۲۵ق. = ۱۲۸۶. ۲۶۰ص.: عکس.
- شامل: رساله اصول تمدن -- حرف غریب -- رساله غیبیه -- رفیق و وزیر -- شیخ و وزیر پولیتکهای دولتی -- تنظیم لشکر و مجلس اداره -- سیاحتی گوید -- توفیق امانت -- جزو ثانی -- اصول آدمیت -- اصول مذهب دیوانیان.
- قضا و شهادت و محاکمات حقوقی ابدی اسلامی / تالیف و تفسیر اسدالله مجتهد خارقانی . ۱۳۳۴ق. = ۱۲۹۴. ۲۸۰ص.
- حکمت سقراط و افلاطون / ترجمه و نگارش محمد علی فروغی. ۱۳۳۶ق. = ۱۲۹۷.
- راپرتهای رئیس کل پست راجع به ماموریت هیئت نمایندگان مختار دولت ایران در هفتمین کنگره اتحاد پستی بین المللی در مادرید سنه ۱۹۲۰ / تنظیم رئیس کل پست ایران ۱۹۲۱م. = ۱۳۰۰. ۶۸ص.
- دفتر اطلاعات پارلمانی / دائره قوانین مطبوعات (اداره تقنینیه). ۱۳۰۱.
- قوانین موضوعه دوره چهارم تقنینیه . ۱۳۰۱. ج۱. (صفحه شمار گوناگون)
- شامل: عهدنامه بین دولتین ایران و چین -- قانون تشکیلات وزارت مالیه -- قانون امتیاز معادن نفت [نفت] شمال -- عهد نامه بین دولتین ایران و افغانستان -- عهدنامه بین دولتین ایران و روس -- عضویت مملکت ایران در جامعه ملل -- لایحه اختیارات بکمیسون عدلیه -- عهدنامه بین دولتین ایران و اتازونی -- قانون شورای عالی معارف -- الحاق آب کوه رنگ بزاینده رود -- تجدید مدت اقامت مامورین سیاسی -- قانون راجع به مستمری و حقوق اعضاء ادارات دولتی -- اصلاح قانونی در مواد ۱ و ۵ امتیاز نفت شمال -- قانون حق الارض و حق الما طواحین -- قانون منع صدور پوست بره -- قانون اصلاحات اصلیه قرارداد پستی بین المللی مادرید -- قانون مالیات کنیرا -- قانون موقت امتحان حکام و صاحبان مناصب و اجزاء و مستخدمین عدلیه -- قانون استخدام و حدود اختیارات دکتر میلسپو تبعه امریکا برای ریاست

کلی مالیه ایران -- قانون شهریه ها -- قانون الحاق ابرقویه به یزد -- اصلاح قانونی در کنترات رئیس کل مالیه -- قانون رسیدگی بشکایات از احکام صادره از محاضر شرعیه -- قانون تعیین مجازات اداری -- قانون راجع بتاسیس محاکم صلح -- قانون کنترات مستخدمین بلژیکی -- تفسیر قانونی در مواد ۲ و ۳ و ۴ قانون شهریه ها -- قانون استخدام هشت نفر متخصص مالیه -- استخدام مستر هال امریکایی -- استخدام دکتر زبان برای بلدیہ -- الحاق خلجستان بقم -- قانون دو ماده مصوبه -- شرایط اساسی کنترات مستخدمین خارجه -- قانون استخدام مستر جونس -- قانون موقت هیئت منصفه -- قانون استخدام کشوری -- منع خروج طلا و نقره -- کنترات دکتر ویلهلم -- کنترات سه نفر معلم -- فصل سوم عهدنامه -- امتیاز کبریت سازی آذربایجان -- قرارداد تجارتي ایران و مصر -- قانون استعمال البسه وطنی -- قانون اداره خزانه داری -- قانون تمديد هیئت منصفه -- قانون امتیاز خاک سرخ -- قانون ثبت اسناد -- قانون استخدام قضاة عدلیه -- قانون کنترات مسپو ادژیر -- قانون نسخ قانون ثبت اسناد -- قانون تجدید قانون ۲۵ دلو ۱۳۰۰ -- قانون راجع باشخاصی که مال غیر را انتقال می دهند -- قانون راجع به تقسیم محاکم ابتدائی -- قانون شرایط اساسی امتیاز نفت شمال -- قانون اجرای ماده ۳۸ -- قانون اصلاح قانون اول جدی ۱۳۰۱ -- قانون شرایط اساسی امتیاز نفت -- قانون استخدام دکتر ژوزف منار -- قانون اجازه تشکیل کمیسیون -- قانون تجدید کنترات مسپو پرنی -- اعتبار تعمیر سد جاجرود -- قرضه در وجه مهاجرین گیلان -- بودجه مجلس شورای ملی (نه ماهه تخاقوی نیل) -- تسلیم قراولخانه گذر لوطی صالح به مسجد جنب آن -- مستمری برای ورثه مرحوم بنان السلطان -- استقراض یک میلیون دولار مساعده -- مستمری برای ورثه مرحوم میرموسی خان -- اعتبار برای مصارف انتخابات.

-- اخلاق اجتماعی، یا، دانش افزا/ محمد علی طهرانی. ۱۳۰۲. ص ۱۵۸

-- پیوسته فرهنگ پارسی / صادقخان امیری ادیب الممالک؛ بدستگیری علی تقی فسا علاء السلطان. ۱۳۰۲. -- مجموعه قوانین - عهدنامه ها - کنتراتها - امتیازات - خلاصه تصویبات مالی - خلاصه تصمیمات و مطالب متفرقه مصوبه مجلس شورای ملی در چهار دوره تقنینیه از ... ۱۳۲۴ الی ... ۱۳۴۱ قمری ... ۱۲۸۵ --- ۱۳۰۲ شمسی، به ضمیمه فرمان مشروطیت - قانوناساسی و متمم آن (باستثنای قوانین موقتی مصوبه کمیسیون های پارلمانی سه دوره تقنینیه ...). ۱۳۰۲. ج ۱. (شماره گذاری گوناگون)

-- تیره بختان / ویکتور هوگو؛ ترجمه یوسف اعتصام الملک. ۱۳۰۳. ص ۳۷۹.

-- قوانین موضوعه و مسائل مصوبه دوره پنجم تقنینیه ۱۳۰۳. ص ۵۰۰، ۲.

-- مجموعه قوانین موضوعه و مصوبات دوره پنجم تقنینیه. ۱۳۰۳. ص ۲۸۹.

-- قوانین موقتی مصوبه کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی در دوره های تقنینیه دوم و سوم و چهارم.

۱۳۰۳. ص ۳۲، ۳۹۷.

-- مجموعه مصوبات مجلس شورای ملی در چهار دوره تقنینیه (اول - دوم - سوم - چهارم)، باستثنای

قوانین موقتی مصوبه کمیسیون های پارلمانی عدلیه. ۱۳۰۳. ص ۳، ۱۷، ۷۱، ۰۸.

-- اردیبهشت / اثر خامه یحیی دولت آبادی. -- تهران: شرکت حیوه، ۱۳۰۴. (مطبعه مجلس). ص ۱۶۸.

- بت پرستی و مسیحیت کنونی: ترجمه عقاید الوثنیه فی الدیانه النصرانیه// مولف محمد طاهر التئیر البیروتی، مترجم میرزا رضا شریعتمدار دامغانی. -- تهران؟: کتابخانه شرق، ۱۳۰۴. (تهران: مطبعه مجلس). ۱۸۸ص.
- بدایع العروض در علم شعر فارسی / تصنیف بدایع نگار مهدی خان لاهوتی، به سعی و اهتمام علی ملهمی. ۱۳۰۴. ۳۱ص.
- حکمت سقراط / بقلم افلاطون؛ ترجمه و نگارش محمد علیخان فروغی. ۱۳۰۴. ۲۵۷ص.
- خنامه کوهی / اثر ح. کوهی کرمانی مدیر نسیم صبا. -- تهران: نسیم صبا، ۱۳۰۴. ۳۴ص.
- داستان خونین: داستانیست تاریخی و عشقی بصورت نمایشی ... / تالیف و نگارش عبدالرحیم خلخالی. ۱۳۰۴. ۶۹ص.
- عنوان دیگر: نمایش داستان خونین، یا، سرگذشت برمکیان.
- دیوان قصاید و مقطعات حکیم ناصر خسرو؛ بضمیمه، روشنائی نامه و سعادتنامه و رساله ای بشر / تصحیح نصرالله تقوی؛ با فهرست اعلام و تعلیقات؛ مقدمه در شرح حال و عقاید و کتب حکیم بقلم تقی زاده؛ باهتمام و تصحیح مجتبی مینوی. -- طهران: کتابخانه طهران، ۱۳۰۴-۱۳۰۷. هفدهم، ۶۹۴ص.:: مصور، نمونه.
- فقه، یا، حقوق اسلام: دوره اول مخصوص مدارس متوسطه/ تالیف و تصنیف میرعماد نقیب زاده طباطبائی (مشایخ). ۱۳۴۴ق. = ۱۳۰۴. ۱۵۵ص.:: مصور.
- قانون مجازات عمومی. ۱۳۰۴. ۸۰ص.
- این قانون در تاریخ بیست و سوم دی ماه ۱۳۰۴ شمسی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.
- کلید استقلال اقتصادی ایران / تالیف احمد متین دفتری. ۱۳۰۴. ۱۹۷ص.:: جدول.
- بدایع الحکمه / من تصنیفات اللاهوتی (مهدی ابن مصطفی الحسینی التفرشی الملقب به بدایع نگار و المتخلص بلاهوتی). ۱۳۴۵ق. = ۱۳۰۵. ۹۳ص.
- به ضمیمه ابیاتی از مولف که به اهتمام میرزا علی ملهمی همراه کتاب منتشر شده است. عربی.
- تاریخ شاهنشاهی... رضا شاه پهلوی، یا، علل و نتیجه نهضت عمومی ملی آبان ماه ۱۳۰۴ بافتخار دقایق سعادت بار نهضت / مولف عبدالله امیرطهماسب. ۱۳۰۵. ۶ ۷۲۸ص.:: مصور، نمونه، جدول.
- حل المسائل حسابی دوره دوم بجهه دو سال اول مدارس متوسطه موافق آخرین پرگرام وزارت معارف / تالیف باقر (رهنما). ۱۳۰۵. ۱۶۰ص.:: جدول.
- خونیهای ایران، یا، عشق و شکیبائی / نگارش علی اصغر شریف. ۱۳۰۵.
- داستان شهرناز: داستان ادبی، اخلاقی و تاریخی / اثر خامه یحیی دولت آبادی. ۱۳۰۵. ۲۵۸ص.:: مصور، نقاشی (سیاه و سفید)
- دستور زبان فارسی دوره دوم جدید مخصوص شاگردان سال پنجم و ششم مدارس ابتدائی / تالیف عبدالعظیم قریب. ۱۳۰۵. ۱۵۰ص.

- شاهنشاهنامه پهلوی / تالیف نوبخت. ۱۳۰۵. ج۲.
- شرکت کل نفت ایران: اساسنامه قدیم و جدید شرکت نامه- صورت امتیاز وضعیات. ۱۳۰۵. ۱۳۶ص.
- فهرست کتابخانه مجلس، ۱۳۰۵-۱۳۴۴. ۱۳۴؟.
- قوانین موضوعه و مسائل مصوبه دوره پنجم تقنینیه: مجموعه قوانین مصوبه دوره پنجم تقنینیه مجلس شورای ملی. ۱۳۰۵. ۸، ۴۹۹، ۲ص.
- مثنوی حبیب و رباب / نظام وفا. ۱۳۰۵. ۴۷ص.
- نظامنامه تلفن تحت الارضی طهران / شرکت کل تلفن ایران. ۱۳۰۵. ۱۶ص.
- همای و همایون / نگارش علی اصغر شریف. ۱۳۰۵ش. ۸۳ص.
- ایران باستان، یا، تاریخ ایران از زمان بسیار قدیم تا انقراض دولت ساسانی با دو ضمیمه و دو نقشه و ۲۷ گراور / تالیف حسن پیرنیا (مشیرالدوله). ۱۳۰۶. ۸، ۵۶۶ص: مصور، جدول، نمونه، عکس.
- بیست و دومین راپرت رئیس کل مالیه ایران راجع بسه ماهه دی - بهمن و اسفند ۱۳۰۶.
- روضه الانوار / کمال الدین ابوالعطاء محمود بن علی بن محمود خواجوی کرمانی، مصحح حسین مسرور. -- تهران: حسین کوهی کرمانی، ۱۳۰۶. س، ۱۰۰ص.
- مثنوی حبیب و رباب / اثر نظام وفا. ۱۳۰۶. ۴۸ص.
- آثار الشیعه الامامیه... / تالیف عبدالعزیز جواهر کلام: ترجمه علی جواهر الکلام. تهران: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، ۱۳۰۷. ۲۲۱، ۹ص.
- شامل جزء چهارم از بیست جزء کتاب.
- اصول علمی علم تربیت با منضمات آن: شامل قوانین و نظامنامه های راجعه بمعارف و کارکنان آن / تالیف عیسی صدیق. -- تهران: کمیسیون معارف، ۱۳۰۷. ح، ۳۹۱ص: نمونه -- بیست مقاله قزوینی: مقالات ادبی و تاریخی میرزا محمد خان بن عبدالوهاب قزوینی / مقدمه و خلاصه مندرجات بزبان انگلیسی از قلم دینشاه جی جی باهای ایرانی، باهتمام پورداد، عباس اقبال. -- بمبئی: انجمن زرتشتیان ایرانی بمبئی، ۱۳۰۷-۱۳۱۳. ج۲: نمونه. -- (سلسله انتشارات انجمن زرتشتیان ایرانی بمبئی)
- حافظ تشریح / تالیف عبدالحسین هژیر. ۱۳۰۷. ۳۳۰ص.
- خطوط برجسته داستانهای ایران قدیم با ذکر مدارک و نتیجه سنجش و استنباطات / تالیف حسن پیرنیا. ۱۳۰۷. ۴، ۵، ۱۶۷ص: جدول.
- عنوان دیگر: داستانهای ایران قدیم: متمم ایران باستانی
- میش و بره / تالیف علیقلی هزارجریبی. ۱۳۰۷. ۴۹ص.
- ایران قدیم، یا، تاریخ مختصر ایران تا انقراض ساسانیان / تالیف حسن پیرنیا (مشیرالدوله). ۱۳۰۸.
- ۲۸۵، [ل]ص: مصور، عکس، ۳ نقشه (تا شده، رنگی)، نمونه
- رهنمای شوهر جوان در مرحله ازدواج / تالیف استال، ترجمه هدایت الله سهراب. ۱۳۰۸. ۲۰۱ص.
- ۱ص. تصویر.

-- فیض روح القدس (در دین مسیح) // حسین کاشف الدوله همایونفر. ۱۳۴۷ق. = ۱۳۰۸. ۱۰۵ ص.
 -- کیلیله و دمنه / ترجمه و نگارش نصرالله بن محمد بن عبدالحمید منشی؛ باهتمام و تصحیح و حواشی
 عبدالعظیم گرکانی. ۱۳۰۸. مز، ۳۲۲ص.

-- مقاله ای تاریخی و انتقادی در باب نسخه نفثه المصود تالیف نورالدین محمد منشی / از محمد
 قزوینی، باهتمام عباس اقبال. ۱۳۰۸. ج۱. (صفحه شمار گوناگون): مصور، نقشه (تا شده).
 نقشه مندرج در بخش مربوط به اردوکشی نادرشاه خط سیر اردوی نادرشاه به هندوستان و خط سیر
 رضاقلی میرزا را ترسیم می کند.

فارسی - عربی

-- از پرویز تا چنگیز: استیلای عرب تا ایلغار مغول در ایران / حسن تقی زاده. ۱۳۰۹. ۷۸ص.
 -- تاریخ تمدن قدیم ایران / تالیف فوستل دوکولانژ؛ ترجمه نصرالله فلسفی. ۱۳۰۹. ۵۱۸ص.
 -- تاریخ رم / تالیف آلبر ماله، ژول ایزاک، ترجمه میرزا غلامحسین خان زیرکزاده. -- تهران: کمیسیون
 معارف، مطبعه مجلس، ۱۳۰۹. ۳۷۵ص.: مصور، نقشه، جدول.

Histoire romaine

عنوان اصلی:

این کتاب، جلد دوم از دوره چند جلدی تاریخ عمومی عالم از نویسنده است.
 -- دختر عقاب = L'aiglonne / تالیف آرتور برند، ترجمه حاجب. ۱۳۰۹. ج۲.
 -- دوره توپخانه / ترجمه سلطان بهارمست. -- تهران: مدارس کل نظام، مطبعه مجلس، ۱۳۰۹.
 ۲۶۴ص.: جدول. -- (نشریات مدارس نظام). چاپ دوم.
 -- سفلیس و مختصات انتشار آن در ایران / تالیف س. دوشان. -- تهران: مریضخانه شوروی، ۱۳۰۹. ۳۱ص.
 -- شب پنجشنبه فلسفه حرمت ربا: بیانات حضرت حجه الاسلام و المسلمین آقای شریعت سنگلجی /
 روئین مبشری. ۱۳۰۹. ۳۳ص.
 -- یادداشت راجع بتریاک ایران / بتوسط دو. ماک کرماک، بمعانت محمد عامری، موسس خان. ۱۳۱۴.
 ۵۳ص.: جدول.

-- دستور تعلیم الف با (برای تذکار خاطر آموزگاران) // تالیف مهدی قلی هدایت. [۱۳۱۴]. ۱۴۹ص.
 -- امثال و حکم / تالیف علی اکبر دهخدا. ۱۳۱۰. ج۴.
 -- ایران قدیم، یا، تاریخ مختصر ایران تا انقراض ساسانیان با ۱۶ گراور و ۳ نقشه / تالیف حسن
 پیرنیا (مشیرالدوله). -- [ویرایش ۳]. -- طهران " شرکت محدود طبع کتاب، مطبعه مجلس،
 ۱۳۱۰. ج، ۲۴۱، [ل] ص.: مصور، ۳ نقشه تا شده، رنگی، نمونه، عکس.
 -- جغرافیای مفصل ایران / مسعود کیهان. ۱۳۱۰-۱۳۱۱. ج۳. مصور، جدول، نقشه.
 ج. ۱. طبیعی -- ج. ۲. سیاسی -- ج. ۳. اقتصادی.
 -- رساله در تشکیلات جامعه ملل و مقصودی که از آن در نظر است / دارالانشاء جامعه ملل؛
 ترجمه از نسخه منطبعه در ژنو در سال ۱۹۲۹. ۱۳۱۰. ۱۱۳ص.

عنوان به فرانسه: Le secretariat de la societe des nations. les fints et l'organisation de la Societe des nations

- سیر حکمت در اروپا/ نگارش محمدعلی فروغی. ۱۳۱۰.
- عنوان دیگر: گفتار دکارت: گفتار در روش درست راه بردن عقل.
- شناسنامه منازل آقایان نمایندگان عظام مجلس شورای ملی که در آغاز هر سه ماه از طرف اداره مباشرت مجلس برای آگهی طبع و توزیع میشود... ۱۳۱۰. ۲۳ص.
- طبران قلم دربارهء فلاح ایران / زیاد خان عادل خان. ۱۹۳۱م. = ۱۳۱۰. ۴۷ص.
- گاهنامه ۱۳۱۰ش. = ۱۳۴۹-۱۳۵۰ق. = ۱۹۳۱-۱۹۳۲م. / تالیف جلال الدین طهرانی. ۱۳۳۰.
- ۲۴۰ص.: مصور، نقشه.
- همراه با "طبقات الامم" تالیف قاضی ابوالقاسم صاعد بن احمد بن صاعد اندلسی؛ ترجمه جلال الدین طهرانی، چاپ ۱۳۰۹ و همراه با "شرح حال چندین نفر از علماء ریاضی" در حواشی صفحات متن تقویم مختصر مستشرقین: ص. ۱۱۶-۱۵۶
- مثنوی پیر و جوان / نصیرالدین محمد. ۱۳۱۰. ۴۴ص.
- مرزبان نامه / تالیف مرزبان بن رستم بن شروین؛ اصلاح سعدالدین الوراوینی؛ بتصحیح و تحشیه محمد ابن عبدالوهاب قزوینی، نصرالله تقوی. تهران: کتابخانه تهران، مطبعه مجلس، ۱۳۱۰. کد، Xi.۳۲۰ص.
- نظامنامه موقتی هواپیمائی اطلاعات مصوب مرداد ۱۳۱۰ / وزارت جنگ، ارگان حرب کل قشون. ۱۳۱۰. ۲ج. در یک مجلد: جدول.
- یادداشت های خسرو اول انوشیروان: ترجمه از کتاب تجارب الامم ابن مسکویه که وی از اصل کارنامه خسرو نقل کرده است / رحیم زاده صفوی. ۱۳۱۰. ۲۶ص.
- آئین بزرگی / دادبه پاریسی؛ ترجمه ذبیح بهروز. ۱۳۱۱. ۵۰ص.
- ایران باستان، یا، تاریخ مفصل ایران قدیم / تالیف حسن پیرنیا (مشیرالدوله). ۱۳۱۱-۱۳۱۳. مصور (بخشی رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، نمونه، عکس.
- تاریخ قرون وسطی یا جنگ صد ساله / آلبر ماله؛ ترجمه عبدالحسین هژیر. ۱۳۱۱.
- خاندان نویختی / تالیف عباس اقبال. ۱۳۱۱. یو، ۲۹۷ص.، ۱ برگ شجره نامه.
- Les Nawbakht
ص.ع. به فرانسه:
- دیوان حکیم فرخی سیستانی / بجمع و تصحیح علی عبدالرسولی. ۱۳۱۱. ۸، ۴۴۷ص.
- قانون و آئین نامه گذرنامه. -- تهران: وزارت امور خارجه، چاپخانه مجلس، ۱۳۱۱. ۱۵، ۱۲، ۲۴ص.
- Passeport: loi et reglement
پشت جلدبه فرانسه:
فارسی - فرانسه
- قوای سری: جاسوسی ممالک مختلفه در جنگ بین المللی و قبل از آن / تالیف و. نیکلائی؛ ترجمه

شرف الدین قهرمانی. ۱۳۱۱. ۲۱۹ص.

— نامه تنسر هیربندان هیربذ اردشیر پاپکان به جشنسف شاه و شاهزاده پدشخوارگر (فدشوارگر) بنقل از نسخ خطیو مقابله با چاپ دارمستتر بضمیمه دیباچه و حواشی و توضیحات بسی و تحقیق مجتبی مینوی. ۱۳۱۱. مب، ۸۲ص.

این نامه توسط ابن مقفع از پهلوی به عربی ترجمه شده و ابن اسفندیار نیز آن را از عربی به فارسی ترجمه نموده و در کتاب تاریخ طبرستان خویش ذکر کرده است.

Tansar's epistle to Goshnasp صفحه عنوان به انگلیسی:

عنوان روی جلد: نامه تنسر به گشنسپ رساله ایست درباره اوضاع سیاسی و اجتماعی و اداری و دینی ایران در دوره ساسانیان ...

— اخبار برامکه / باهتمام و تصحیح و مقدمه تاریخی و ادبی عبدالعظیم گرکانی. ۱۳۱۲. رع، ۹۷، ۳ص.
عنوان روی جلد: تاریخ برامکه

— اخلاق ایران باستان / دین شاه ایرانی (سلیستر). ۱۳۱۲. ۱۰۰ص.

— اعتماد بنفس / از سموئیل سمایلز؛ ترجمه علی دشتی. ۱۳۱۲. ۲۲۶ص.
کتاب از متن عربی آن " سر النحاح " بفارسی ترجمه شده است.
طبع سوم.

— بیان الادیان: در شرح ادیان و مذاهب جاهلی و اسلامی که در سال ۴۸۵ هجری تالیف شده / تالیف ابوالمعالی محمد الحسینی العلوی؛ بتصحیح عباس اقبال. ۱۳۱۲. بیج، ۶۶ص.

— تاریخ جهانگشای؛ از روی نسخه مصححه محمد قزوین منطبعه در لیدن و نسخه دیگری ... / تالیف علاءالدین عطا ملک بن بهاءالدین محمد بن محمد الجوینی؛ بسعی جلال الدین طهرانی. ۱۳۱۲. ۳ج: مصور، نمونه.

عناوین دیگر: تاریخ جهانگشای جوینی، جهانگشای جوینی.

— حدود العالم من المشرق الی المغرب در جغرافیای عمومی که بسال ۳۷۲ هجری تالیف شده و بسال ۶۵۶ تحریر گشته از روی نسخه عکسی تومانسکی که بارتلد مستشرق روس در لنین گراد بطبع رسانیده / بتصحیح و اهتمام جلال الدین طهرانی. ۱۳۱۲ = ۱۳۵۲ق. ۱۳۱۲. ۱۴۹ص.

— دیوان قصائد و غزلیات فارسی و عربی ادیب پیشاوری؛ بجمع و تحشیه و تعلیقات علی عبدالرسولی. ۱۳۱۲. ۲۴، ۲۹۵، ۲ص: تصویر

Recueil de poesies persanes et arabes ص.ع. به فرانسه:

— سرودهای مدارس / علینقی وزیری. ۱۳۱۲.

— کلمات قصار / لعلی بن ابی طالب امیرالمومنین (ع) = اندرزه‌های نغز حضرت امیرالمومنین علی بن ابی طالب سلام الله علیه = Maximes d'Ali / ترجمه بفارسی و فرانسه نگارش ا.ع. سپهر (مورخ الدوله). ۱۳۱۲ = ۱۹۳۴. ۱۲، ۱۰۶ص.

عربی - فارسی - فرانسه

-- گاهنامه ۱۳۱۲ = ۱۳۵۱-۱۳۵۲ق. / تالیف جلال الدین طهرانی. ؟؟۱۳. ۱۶۰، ۱۷۹ص.
این کتاب علاوه بر مشخصات آسمانی حاوی مقاله راجع به معرفی اصفهان است و ضمیمه آن جلد دوم کتاب تاریخ جهانگشای جوینی در تاریخ خوارزمشاهیان می باشد
-- محاسن اصفهان / تالیف مفضل بن سعد بن الحسین المافروخی الاصفهانی؛ تصدی لتصحیح و طبعه و نشره جلال الدین الحسین الطهرانی. ۱۳۵۲ق. = ۱۳۱۲. د، ۱۴۲، ۵۶ص.:: نمونه.
بضمیمه "رساله الارشاد فی احوال الصاحب الکافی اسمعیل بن عباد" / لابی القاسم احمد بن محمد الحسنی الحسینی القوبائی الاصفهانی.

-- مرصادالعباد من المبدء الی المعاد / تالیف ابوبکر عبدالله بن محمد بن شاهور الاسدی معروف بشیخ نجم الدین رازی؛ بسعی و اهتمام حسین الحسینی النعمه الیهی ملقب بشمس العرفاء. ۱۳۵۲ق. = ۱۳۱۲. ۳۱۲ص
-- نصیحتنامه معروف به قابوس نامه ... از روی نسخه قدیمی معتبر که در تاریخ ۷۵۰ هجری نوشته شده ... / تالیف امیر عنصر المعالی کیکاوس بن اسکندر بن قابوس بن وشمگیر بن زیار؛ با مقدمه و حواشی بقلم سعید نفیسی. ۱۳۱۲. مو، ۲۹۱، ۲۸ص.:: نمونه.

پشت جلد به فرانسه: Le Nasihat namah.. connu sous le titre de Kabous namah

-- تاریخ برامکه / مولف نامعلوم؛ با مقدمه مفصل و میسوط بقلم عبدالعظیم قریب گرکانی. ۱۳۱۳. ۷۹، ۲۰۰ص.

-- تاریخچه نادرشاه / تالیف و. مینورسکی؛ ترجمه رشید یاسمی. ۱۳۱۳. ۱۳۴ص.
این کتابچه صورت نخستین یک مقاله ای است که برای درج در دایره المعارف اسلامی نوشته شده است.
-- تاریخ قرن نوزدهم (معاصر) / آلبر ماله فرانسوی، ترجمه حسین خان فرهودی. ۱۳۱۳.
-- تاریخ قم / تالیف حسن بن محمد بن حسن قمی؛ ترجمه حسن بن علی بن حسن بن عبدالملک قمی؛ تصحیح و تحشیه جلال الدین طهرانی. ۱۳۱۳. ۳۵۱ص.
بانضمام فهرست اعلام و اماکن.

-- تبصره العوام فی معرفه مقالات الانام / منسوب به سید مرتضی بن داعی حسنی رازی؛ بتصحیح عباس اقبال. -- طهران: امین التجار اصفهانی، مطبعة مجلس، ۱۳۱۳. ی، ۲۹۵ص.

-- تیسفون: نمایش فیلم / تندرکیا. ۱۳۱۳. ۲۰۵ص.، ۱ص. تصویر
-- چنگیز خان / هارلد لمب امریکایی؛ ترجمه رشید یاسمی. ۱۳۱۳. ۲۴۷ص.
-- خلاصه شاهنامه فردوسی / بانتخاب محمدعلی فروغی (ذکاءالملک). -- طهران: وزارت معارف، ۱۳۱۳. ۸۵۰ص.

-- دلائل السداد در قواعد فقه و اجتهاد / از تصنیفات محمد سنگلجی. ۱۳۵۳ق. = ۱۳۱۳.

-- زندگانی مانی: خطابه ای که در تاریخ بهمن ماه ۱۳۱۳ در دانشکده معقول و منقول از طرف آقای

ملک الشعراء بهار ایراد گردیده است. ۱۳۱۳. ۵۰ص.

-- فرماندهی خداوند جنگ سپهبد فردوسی / احمد بهارمست. ۱۳۱۳. ۳۰۶ص.: مصور، نقشه.
-- فهرست کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار. ۱۳۱۳-۱۳۱۸. (جلد ۱ - ۲، چاپخانه مجلس)
-- فهرست مجالس تصاویر شاهنامه فردوسی: ۴۱۶ مجلس، رقم درویش پرورده ایران که در طالار
[تالار] دانش سرای طهران (دارالمعلمین) از روز شنبه ۸ اردیبهشت ماه ۱۳۱۳ تا دو هفته هر روز از ساعت
۹ تا ۱۲ و ۲ تا ۷ برای مردان و زنان بمعرض نمایش گذاشته شده است. ۱۳۱۳. ۱۵، ۱۷ص.
فارسی - فرانسوی

Catalogue des peintures du Shahnameh de Ferdowsi: پشت جلد به فرانسه:

-- گاهنامه ۱۳۱۳ = ۱۳۵۲-۱۳۵۳ق/ تالیف جلال الدین طهرانی. ۱۳؟؟. ۱ج. صفحه شمار گوناگون: مصور.
شامل: رساله صور قدیمه فلکی / تالیف جلال الدین طهرانی -- رساله هیئت جدید / اثر کامیل فلاماریون؛
از فرانسه بروسی ب. چارکسوف؛ از روسی بفارسی ترجمه عبدالرحیم بن شیخ ابوطالب نجار تبریزی معروف
به طالب اف -- رساله آثار قدیمه فارس: حاوی شرح بعضی از ابنیه آن ایالت و ذکر تاریخ هر یک با نقوش
آنها / جمع آوری جلال الدین طهرانی -- جامع التواریخ رشیدی: حاوی مقدمه و قسمت تاریخ هولاکوخان
از روی نسخه منطبعة در پاریس بسال ۱۸۳۶ مسیحی که اتیین کاترمر آن را نشر داده است.
-- مواد مستخرجه از قانون مدنی: کتاب تابعیت؛ مصوبه بیست و هفتم بهمن ماه ۱۳۱۳-۱۳۱۴. ۱۴،
۲۱ص. ۱۰ ص تا شده در وسط کتاب.

Extrait du code civil

ص.ع. به فرانسه:

فرانسه - فارسی

-- الهمادی / هادی بن ابوتراب نوری مازندرانی. ۱۳۱۳. ۱۵۹ص.

-- آثار ایران / اثر آندره گدار ... و دیگران. -- تهران: وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، اداره کل
عتیقات، مطبعة مجلس، ۱۳۱۴-۱۳۱۸. ۳ جزء در یک مجلد.
جزوه دوم جلد اول و جزوه اول جلد دوم از انتشارات اداره باستان شناسی وزارت معارف و اوقاف و صنایع
مستظرفه می باشد.

-- اخلاق محتشمی / تالیف حسن اسفندیاری، محتشم السلطنه. ۱۳۱۴. د، ۱۵۶ص.

-- اندرزنامه / امیرنظام گروسی؛ به اهتمام نصرالله تقوی. ۱۳۱۴. ۱۲ص.

عنوان روی جلد: تحفه الوزراء.

چاپ گراوری.

-- تفسیر القرآن / تالیف عبدالله بن محمد رضا الحسینی المعروف بشیر؛ تصدی لتصحیحه نصرالله تقوی.

۱۳۱۴. ۱۲۳۹ص.

-- چهارده افسانه از افسانه های روستائی ایران / گردآورده کوهی کرمانی. ۱۳۱۴. ۸۸ص.

-- دانشمندان آذربایجان / محمدعلی تربیت. ۱۳۱۴.

- دیوان قصائد و مثنویات و مقطعات پروین اعتصامی. ۱۳۱۴. یہ، ۲۲۰ص.
- سیاحتنامہ فیثاغورس در ایران با یک گراور/ ترجمہ یوسف اعتصامی (اعتصام الملک سابق). --
تہران: کیسیون معارف، ۱۳۱۴.
- شعر العجم، یا، تاریخ شعراء و ادبیات ایران/ تالیف شبلی نعمانی؛ ترجمہ محمدتقی فخرداعی
گیلانی. -- تہران: شرکت تضامنی محمد حسن علمی و شرکاء، ۱۳۱۴-۱۳۱۸.
- المعجم فی معاییر اشعار العجم/ تالیف شمس الدین محمد بن قیس الرازی؛ بتصحیح محمدبن
عبدالوہاب قزوینی؛ با مقابلہ با پنج نسخہ خطی قدیمی و تصحیح ثانوی مدرس رضوی. -- تہران: موسسہ
خاور، ۱۳۱۴. کا، ۳۶۰، ۲ص.:: نمونہ.
- مکانیک اتومبیل با ۱۵۷ گراور/ تالیف ناصر انشاء. -- تہران: محمود رضانی، ۱۳۱۴. ۴، ۳۲۴
ص.:: مصور، جدول، عکس.
- نخبہ الادب مخصوص سال ششم علمی دبیرستانہا مصوب شورای عالی معارف/ نگارش محمد
تدین. ویرایش دوم. ۱۳۱۴. ۱۶۶ص.
- نژاد بشر(فرہنگ حیات انسانی): ترجمہ و اقتباس از کتاب نژاد و ملل دنیا/ تالیف و بشکرده؛ ترجمہ
یداللہ ہمایونفر. ۱۳۱۴. ۲۱۲ص.
- نظری بمشرق (تاریخ سیاسی افغانستان)/ مہدی فرخ. ۱۳۱۴.
- وضع ملت و دولت و دربار در دورہ شاہنشاهی ساسانیان/ تالیف آرتور کریستنسن؛ ترجمہ و تحریر
مجتبی مینوی. - تہران: کیسیون معارف، ۱۳۱۴. ۲۰۷ص.
- آرزوی بشر/ تالیف حسین سمیعی. ۱۳۱۵. ۴۱ص.
- اساسنامہ شرکت سهامی روشنائی تبریز: مصوبہ در جلسہ ۲۱ اسفند ۱۳۱۵ مجمع عمومی کہ با شرکتنامہ
در ۲۵ اسفند بہ شمارہ ۶۵۸ در دفتر ثبت شرکتهای داخلی در تہران بہ ثبت رسیدہ است. ۱۳۱۵. ۲۶ص.
- الاملاء: منتخب از مشاہیر نویسندگان و ادباء/ تالیف عبدالعظیم قریب. ۱۳۱۵.
- جنگہای ہفتصدسالہ ایران و روم/ تالیف غلامحسین مقتدر. ۱۳۱۵. ز، ۱۸۸ص.:: مصور، نقشہ (تا شدہ)
- دستور زبان فارسی با سلوب السنہ مغرب زمین؛ دورہ سوم/ اثر خامہ عبدالعظیم قریب. ۱۳۱۵. ۲۲۳ص.
- دستور زبان فارسی دورہ دوم جدید مخصوص شاگردان سال پنجم و ششم دبستانہا/ تالیف عبدالعظیم
قریب. ۱۳۱۵. ۱۴۸ص.
- دستور عملیات ورزشی مخصوص برای قسمتہای ادارہ امنیہ/ ترجمہ محمد کمال، نصراللہ
خوشنویسان. -- تہران: آموزشگاہہای امنیہ، ۱۳۱۵.
- رسالہ در تحقیق احوال و زندگانی مولانا جلال الدین محمد مشہور بمولوی/ بخامہ بدیع الزمان
فروزانفر. ۱۳۱۵. ز، ۱۹۱ص. ۱۵ تصویر، ۱ شجرہ نامہ (تا شدہ)
- صد پند/ از تراوشات افکار سی سالہ حسین عدالت. ۱۳۱۵. ۲۰ص.:: عکس.
- کلید بہشت/ تصنیف القاضی محمد سعید بن الحکیم محمد مفید؛ با مقدمہ و تصحیح و بسعی و

- اهتمام محمد مشکوه. تهران: کربلائی احمد شمشادی رزاز، ۱۳۱۵.
- کلید شناسائی در عالم غیرمرئی / ترجمه و تالیف خیل ثقفی اعلم الدوله، علیرضا بهرامی مهذب السلطنه. ۱۳۱۵. ۲۰۲ص. ۲ص. تصویر.
- نابود شدن سپاه بیستم ارتش دهم روس در جنگ بزرگ جهانگیر / تالیف کامنسکی؛ ترجمه شرف الدین قهرمانی. ۱۳۱۵. ص. ۱۰۵-۱۶۴ «صفحات قبل از ۱۰۵ نسخه موجود افتاده است»
- نصیحه الملوک / ابوحامد محمد بن محمد بن احمد غزالی طوسی؛ با مقدمه و تصحیح و حاشیه جلال همایی. ۱۳۱۵-۱۳۱۷. د، ۱۵۹ص.
- اخلاق روحی / نگارش عطاءالله روحی. ۱۳۱۶. ج، ۴۷۵ص. ۳ص.:: تصویر.
- پندنامه / حسنعلی خان گروسی امیر نظام، مقدمه نویس نصرالله تقوی. ۱۳۱۶.
- پیام من بفرهنگستان / نگارش محمدعلی فروغی. تهران: فرهنگستان ایران، دبیرخانه، ۱۳۱۶.
- تابعیت در ایران / نگارش علاءالدوله مرعشی. ۱۳۱۶.؟. ۸۰ص.:: نمودار.
- تاریخ هند / تالیف ث.ف. دولافوز؛ ترجمه از انگلیسی بقلم محمدتقی فخرداعی گیلانی. -- تهران: کمیسیون معارف، ۱۳۱۶. ز، ۳۵۸ص.:: مصور، ۲۱ گراور.
- ترجمه کتاب اشارات: قسمت طبیعیات و الهیات / تصنیف شیخ الرئیس ابوعلی سینا، با مقدمه و تصحیح حسن مشکان طبسی. ۱۳۱۶. ک، ۲۰۰ص.
- التفهیم لاولئ صناعه التنجیم / ابوریحان محمد بن احمد بیرونی؛ با تصحیح و مقدمه جلال همایی. ۱۳۱۶-۱۳۱۸. قص، ۶۷۷ص.
- تمدن اسلام و عرب / تالیف گوستاو لوبون؛ ترجمه محمدتقی فخرداعی گیلانی. ویرایش ۲ با تجدیدنظر ثانوی از طرف مترجم. -- طهران: محمدحسن علمی، ۱۳۱۶. (مطبعه مجلس). ع، ۸۴۹ص.:: مصور، نقشه (با ۲۶۳ گراور و ۳ نقشه)
- علم حسابداری و فن دفترداری / تالیف شمس الدین سبکیار. ۱۳۱۶.
- فن سماع طبیعی از کتاب شفا / از تصنیفات ابوعلی حسین بن عبدالله بن سینا؛ ترجمه بفارسی نگارش محمدعلی فروغی. ۱۳۱۶. ۶۸۴ص.
- فهرست کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار / ابن یوسف شیرازی. ۱۳۱۶-۱۳۱۸.
- کلیله و دمنه / ترجمه و نگارش نصرالله بن محمد بن عبدالحمید منشی؛ باهتمام و تصحیح و حواشی عبدالعظیم قریب. -- ویرایش ۳. ۱۳۱۶. نا، ۳۵۸ص.
- گاهنامه ۱۳۱۶ = ۱۳۵۶-۱۳۵۷ق. / تالیف جلال الدین طهرانی. -- کتابخانه خاور،؟؟. ۱۳۳.
- گلچین جهانیانی: مجموعه ایست حاوی هشتهاز و دویست و هشتاد چهار بیت منتخب از هفتصد و بیست و دو شاعر و گوینده از متقدمین و معاصرین در شصت موضوع مختلف باضافه ملحقات / گردآورنده حسین جهانیانی. ۱۳۱۶. ص، ۶۱ص.
- لغت های نو که تا کنون بتصویب فرهنگستان ایران رسیده است. ۱۳۱۶. ۶۴ص. (بانضمام اساسنامه

فرهنگستان ایران، مصوب خرداد ماه ۱۳۱۴)

- نهج البلاغه چیست/ تالیف ابن یوسف شیرازی. ۱۳۵۷ق. = ۱۳۱۶. د، ۴۳ص.
- وندهای پارسی/ گردآورده محمد علی لوائی. ۱۳۱۶. (دیباچه کتاب: توانائی زبان پارسی)
- گاه شماری در ایران قدیم/ حسن تقی زاده. ۱۳۱۶. ۱۲، ۳۸۹ص.
- افکار الامم/ نگارش مهدیقلی هدایت. ۱۳۱۷. ۲۴۲ص.
- تاریخ ترکیه/ تالیف لاموش؛ ترجمه سعید نفیسی؛ با مقدمه رنه پینون. -- تهران: کمیسیون معارف، ۱۳۱۷. (مطبعة مجلس). د، ۴۷۵ص.
- تحفه الملوک در آداب: از روی نسخه خطی موزه بریطانی لندن. ۱۳۱۷. ک، ۱۱۳ص.
- دره التاج لغره الدباج/ تصنیف قطب الدین محمود بن ضیاءالدین مسعود الشیرازی؛ به کوشش و تصحیح محمد مشکوه؛ حسن مشکان طبسی. ۱۳۱۷-۱۳۲۴. ۸ج. در ۲ مجلد.
- راهنمای قم با ۶۴ گراور و یک نقشه. قم: آستانه قم، ۱۳۱۷. ر، ۱۷۱ص.
- سخنان شیوا/ تالیف عبدالعظیم قریب. ۱۳۱۷. ۲۴۰ص.
- غزالی نامه/ جلال همائی. ۴۴۰ص
- نقشه های جنگ بین المللی، ۱۹۱۸-۱۹۱۴/ گردآورنده محمد نخجوان. ۱۳۱۷. ۱ج. (بدون شماره گذاری): تمام نقشه (تا شده)
- هنجار گفتار (در فن معانی و بیان و بدیع فارسی)/ نصرالله تقوی. ۱۳۱۷. ج، ۳۴۶ص.
- پند صالح: نامه آقای علیشاه گنابادی خطاب بفقراء سلسله نعمت الهی. ۱۳۱۸. ۱۰۶، ۶ص.
- سیر حکمت در اروضا/ محمدعلی فروغی. ۱۳۱۸.
- غزالی نامه: شرح حال و آثار و عقاید و افکار فلسفی امام ابوحامد محمد بن محمد بن احمد غزالی طوسی.../ تصنیف و تالیف جلال همائی. -- طهران: کتابخانه طهران، ۱۳۱۸ (چاپخانه مجلس). ۱۳، ۴۴۴ص.
- کلمات محمد (ص)/ گردآورنده و گزارنده محمدجواد مشکور. ۱۳۱۸. ۵۶ص.
- تازیانه سلوک/ مکتوب احمد غزالی به عین القضاة همدانی؛ به تصحیح نصرالله تقوی. ۱۳۱۹. ج، ۳۰ص.
- جغرافی سال دوم دبیرستانها/ تالیف مسعود کیهان... و دیگران برای وزارت فرهنگ. ۱۳۱۹. ۴۳۲ص.:: مصور، نقشه، جدول.
- جنگ ترکیه و یونان، یا، جنگ استقلال ترکیه، ۱۹۱۹-۱۹۲۲/ محمد نخجوان. ۱۳۱۹. ۱۳۷ص.، ۳ص. تصویر، نقشه (رنگی)
- الذریعه الی تصانیف الشیعه/ تالیف محمدحسن الشهیر بالشیخ آغابزرگ الطهرانی. ۱۳۶۰ق. = ۱۳۱۹- جلدهای ۴، ۵، ۷، ۸، ۹ (جزء ۱) و ۱۰ چاپ مطبعة مجلس
- زمین شناسی سال اول دبیرستانها/ تالیف یدالله سحابی، امین میرهادی برای وزارت فرهنگ. ۱۳۱۹. ۲۲۴ص.:: مصور، نقشه

- فرهنگ تازی بیارسی؛ جلد اول: از الف تا ر/ بدیع فروزانفر. -- تهران: وزارت فرهنگ، دبیرخانه فرهنگستان، ۱۳۱۹. (جلدهای دیگر کتاب حاضر منتشر نشده است)
- گیاه شناسی؛ سال سوم دبیرستانها. ۱۳۱۹. ۲۲۱ص: مصور.
- لغت فرس/ تالیف ابونصر علی بن احمد اسدی طوسی؛ با ملحقاتی چند بتصحیح و اهتمام عباس اقبال. ۱۳۱۹ش. ۵۷۱ص.
- تحفه الامثال: فرانسه بفارسی/ ترجمه فخرالدین طباطبائی. [۱۳۲۲]. ۱۱ص.
- تاریخ طبرستان/ بهاءالدین محمد بن حسن بن اسفندیار کاتب؛ بتصحیح عباس اقبال؛ باهتمام محمد رضانی. ۱۳۲۰. ۲ج.
- تاریخ عرب و اسلام؛ بیان ارتقاء و انحطاط دولت اسلام و شرحی راجع بترقی اقتصادی و اجتماعی و علمی مسلمانان از دوره های اولیه تا سقوط بغداد و اخراج عرب از اسپانیا/ تالیف امیر علی؛ ترجمه از انگلیسی بقلم محمدتقی فخرداعی گیلانی. -- تهران: کمیسیون معارف، ۱۳۲۰. چهاردهم، غ، ۵۷۹ص: مصور، نقشه، نمودار.
- حافظ نامه/ تالیف س. عبدالرحیم خلخالی. ۱۳۲۰. ۱۲، ۱۱۰ص: نمونه.
- دیوان خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی/ باهتمام محمد قزوینی، قاسم غنی؛ به خط حسن زرین خط. ۱۳۲۰. قلب، ۴۰۱ص.
- سیاست نامه (برای دبیرستانها)/ تالیف خواجه نظام الملک ابوعلی حسن بن علی بن اسحاق طوسی؛ بتصحیح عباس اقبال. ۱۳۲۰. یو، ۲۹۹ص.
- صنایع و تمدن مردم فلات ایران پیش از تاریخ/ نگارش عیسی بهنام. ۱۳۲۰. ۱۴۳ص.
- فارسی برای سال دوم دبیرستان. ۱۳۲۰. ۲۵۵ص.
- مجموعه قوانین موضوعه دوره هفتم قانون گذاری ۱۴ مهرماه ۱۳۰۷ تا ۱۴ آبان ۱۳۰۹. ۱۳۲۰. ج. (شماره گذاری گوناگون)
- مجموعه قوانین موضوعه و مسائل مصوبه دوره دوازدهم قانونگذاری ۹ آبانماه ۱۳۱۸ - ۹ آبانماه ۱۳۲۰. پنجم، ۵۸۳، ۸ص.
- منتخب اسرارالتوحید فی مقامات الشیخ ابی سعید/ انتخاب احمد بهمنیار. ۱۳۲۰. س، ۱۰۰ص.
- سخنرانیها راشد در رادیو از بهمن ۱۳۲۰-۱۳۲۷. ۱۳۲۱-۱۳۲۸. ۱۶ج. (ج. ۱-۲، ۵: چاپخانه مجلس)
- افکار الامم/ نگارش مهدیقلیخان هدایت (مخبرالسلطنه). ۱۳۲۲. ۲ج. در یک مجلد. (۲۴۲ص).
- بلای تریاک/ ابراهیم چهررازی. ۱۳۲۲. ۱۵ص.
- امثال انگلیسی بفارسی/ تالیف عباس محتشم نوری. ۱۳۲۳. ۱۰۰ص.
- تراخم و طرز جلوگیری و مبارزه با آن. ۱۳۲۳. ۲۱ص.
- کلمات علیه غرا/ مکتبی شیرازی؛ به اهتمام ح. کوهی کرمانی. ۱۳۲۳. ح، ۸۸ص: مصور. -- (بیست و نهمین رشته از انتشارات روزنامه نسیم صبا)

- لهستان: اطلاعاتی درباره گذشته و حال لهستان/ انجمن لهستانی مطالعات ایرانی. ۱۳۲۳. ط، ۱۶۲ص.
- مجموعه قوانین موضوعه و مسائل مصوبه دوره سیزدهم قانونگزاری اول آذرماه ۱۳۲۰ - ۳۰ آبان ماه ۱۳۲۲. ۱۳۲۳. ۱۲، ۳۷۰، ۱۴ص.
- آئین جعفری/ تالیف هادی نوری. ۱۳۲۴. ۴، ۲۹۴ص.
- تاریخ بیداری ایرانیان، یا، تاریخ مشروح و حقیقی مشروطیت ایران/ ناظم الاسلام کرمانی. ۱۳۲۴.
- زن از نظر حقوق ساسانی/ تالیف ابوالفضل حاذقی. ۱۳۲۴. ۱۷۹ص.
- شرح حال نابغه شهیر ایران ابوریحان محمد بن احمد خوارزمی بیرونی/ تالیف علی اکبر دهخدا.-- تهران: وزارت فرهنگ، اداره کل نگارش، ۱۳۲۴. (چاپخانه مجلس). ۸۱ص.
- مبارک منتخب/ محمد خان کرمانی؛ بخ خط سید مرتضی برغانی. ۱۳۲۴. ز، ۲۳۶ص.
- شاهنامه نوبخت از پایان پادشاهی ساسانیان تا آغاز دوره شاهنشاهی پهلوی/ حبیب الله نوبخت. ۱۳۲۵. ج۴. در یک مجلد.
- غزلیات شوریده شیرازی (فصیح الملک)/ شوریده شیرازی، باهتمام و خط حسن احسان فصیحی. ۱۳۲۵. ۱۱۷ص.: عکس.
- لغت نامه دهخدا. تهران: سازمان لغت نامه، ۱۳۲۵- (حرف آ - تدجیح، چاپخانه مجلس)
- مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه/ عزالدین محمود بن علی کاشانی؛ با تصحیح و مقدمه و تعلیقات جلال الدین همائی. ۱۳۲۵. ۴۵۴ص.
- تسخیر تمدن فرنگی/ فخرالدین شادمان. ۱۳۲۶. ۱۲۰ص.
- مجموعه قوانین موضوعه و مصوبات دوره هفتم قانونگزاری ۲۵ دیماه ۱۳۰۹ - ۲۵ دی ماه ۱۳۱۱ . ۱۳۲۶. ج۱. (شماره گذاری گوناگون)
- مجموعه قوانین موضوعه و مصوبات دوره چهاردهم قانونگزاری ۲۱ اسفندماه ۱۳۲۲ - ۲۱ اسفندماه ۱۳۲۴. ۱۳۲۶. ج۱. (شماره گذاری گوناگون)
- زیبا/ محمد حجازی. ۱۳۲۷. ۵۳۷ص.
- متن نطق مهندس سید احمد رضوی نماینده کرمان در مجلس شورای ملی.-- تهران: انتشارات مجله یغما، ۱۳۲۷. (تهران: مطبعة مجلس). ۱۲۳ص.
- خاطرات من/ محمدعلی مظفری. ۱۳۲۸. ۸۸، ۳۹ص.: عکس.
- شاهنامه ثعالی در شرح احوال سلاطین ایران/ بقلم ابومنصور عبدالملک بن محمد بن اسمعیل الثعالی، ترجمه محمود هدایت. ۱۳۶۹ق. = ۱۳۲۸.
- قاعده استعمال بعضی از کلمات/ حسین سمیعی «ادیب السلطنه». ۱۳۲۸. ۱۶ص.
- مجلس موسسان: دفتر اطلاعات/ اداره مطبوعات و اطلاعات مجلس موسسان. ۱۳۲۸. ۹ برگ (۳۴ص.): جدول.
- مطالعاتی در باب بحرین و جزایر و سواحل خلیج فارس/ عباس اقبال آشتیانی. ۱۳۲۸. ب، ۱۵۰، ۱۴ص.: ۱ نقشه تاشده.

- تاریکی و روشنائی / فخرالدین شادمان. ۱۳۲۹. و، ۳۹۳ص.
- دموکراسی و آزادی در هند/ مولف و گردآورنده سیف آزاد. ۱۳۲۹.
- مباحث صرفی و نحوی/ محتبی مینوی. ۱۳۲۹. ۳۰ص.
- مجازات اعدام/ شمس الدین امیر علایی. ۱۳۲۹؟.
- مجموعه قوانین موضوعه و مصوبات دوره نهم تقنینیه ۲۴ فروردین ماه ۱۳۱۲ - ۲۴ فروردین ماه ۱۳۱۴. ۱۳۲۹. ج. (شماره گذاری گوناگون)
- ایاصوفیا/ علی اصغر حکمت. ۱۳۳۰. ۱۲ص.
- تحفه مخبری، یا، کار بیکاری/ اثر مخبرالسلطنه مهدیقلی هدایت. ۱۳۳۰-۱۳۳۳. ۵۰۰، سی و شش، ن ص.
- راهنمای شهر تهران/ دایره جغرافیائی ستاد ارتش. ۱۳۳۰. هف ۱۳۸ص.
- سفرنامه تشرف بمکه معظمه/ مهدیقلی هدایت. ۱۳۳۰. ز، ۱۹۰ص.
- برگی از تاریخ معاصر ایران، یا، غوغای جمهوری/ تصنیف حسین کوهی کرمانی. ۱۳۳۱. هفتم، ۱۶۰ص.:: تصویر.
- کتاب شامل مجموعه اشعاری است که در روزنامه نسیم صبا در سال ۱۳۰۳ به چاپ رسیده است.
- بحثی در تصوف/ قاسم غنی. ۱۳۳۱. یو، ۸۲، ۳ص.
- تحفه الافلاک/ تالیف مهدیقلی هدایت. ۱۳۳۱. ز، ۵۰۶، لز ص.:: مصور
- حقوق مدنی ایران/ علی شایگان. ۱۳۳۱.
- لوله کشی آب شیراز/ بنیاد ایران. ۱۳۳۱. ۴۷ص.
- مصنفات / افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح و اهتمام مجتبی مینوی، یحیی مهدوی.---
- طهران: دانشگاه تهران، ۱۳۳۱. (چاپخانه مجلس)
- المضاف الی بدایع الازمان فی وقایع کرمان: شامل حوادث سنووات ۶۰۲-۶۱۲/ تالیف حمیدالدین احمدبن حامد کرمانی ملقب به افضل کرمانی، از روی نسخه منحصر بفرد کتابخانه واتیکان به تصحیح و اهتمام عباس اقبال. ۱۳۳۱. ه، ۶۰ص.
- هدیه اسمعیل، یا، قیام سادات علوی برای بدست آوردن خلافت/ نگارش و تالیف علی اکبر تشید.---
- تهران: بنگاه مجله تاریخی اسلام، ۱۳۳۱. (تهران: چاپخانه مجلس). ح، ۲۵۶ ص.:: مصور، عکس.
- تاریخ انقلاب نفت ایران/ تالیف ذبیح الله قدیمی. ۱۳۳۲. ۲۶۱ص.:: مصور، جدول.
- درمان روماتیسم - نقرس - سیاتیک (عرق النساء) // ابن سینا؛ تطبیق و تحقیق عبدالله احمدیه. ۱۳۳۲. ۱۰۹ص.
- ذوالقرنین نامی همان کوروش بزرگ شاهنشاه با افتخار ایرانست/ بخامه ابوالکلام آزاد وزیر فرهنگ هندوستان. تهران: سیف آزاد مدیر نامه ایران باستان، ۱۳۳۲. ۸۳ ج ص.
- شماره ویژه ایران باستان ذوالقرنین یا کوروش بزرگ.

- گشایش آرامگاه سعدی: شیراز، اردیبهشت ۱۳۳۱. طهران، ۱۳۳۲. ۳۴ص. (انجمن آثار ملی ایران، نشریه شماره ۲)
- دیوان امیر جاهد. ۱۹۵۴ = ۱۳۳۳. ۸، ۱۰۷ص.
- دیوان قصائد و مثنویات و تمثیلات و مقطعات خانم پروین اعتصامی. ۱۳۳۳. کب، ۳۴۲ص.
- متن کامل نطق آقای محمد درخشش در مخالفت با قرارداد نفت امینی - پیچ که در مجلس شورای ملی ایراد شده است. ۱۳۳۳. ۱۲۰ص.
- مجموعه قوانین موضوعه و مصوبات دوره شانزدهم قانونگذاری ۲۹ بهمن ماه ۱۳۲۸ - ۲۹ بهمن ماه ۱۳۳۰. ۱۳۳۳. ۱۱، ۲۰۸، ۲۳ص.
- بحثی در سیاست/ از قاسم غنی. ۱۳۳۴. ۳۷ص.
- تفصیل آیات القرآن الحکیم/ ژول لایوم، باهتام کیکاوس ملک منصور. ۱۳۳۴. ۱۶ص، ۷۱۴ برگ.
- مجموعه قوانین موضوعه و مسایل مصوبه دوره ششم تقنینیه: ۲۲ مرداد ماه ۱۳۰۵ - ۲۲ مرداد ماه ۱۳۰۷. ۱۳۳۴. ۱ج. (شماره گذاری گوناگون)
- دین و شئون و طرز حکومت در مذهب شیعه/ تالیف اسدالله مامقانی. ۱۳۳۵. ۱۰۱ص.
- نخبه البیان در وجوه تشبیه، استعارات و محسنات بدیعیه/ اثر خامه محمد مهدی ابن ابی ذر نراقی، باهتام حسن نراقی. ۱۳۳۵. ل، ۲۷ص: مصور، نمونه، عکس
- شوپن، یا، شاعر/ گی دو پورتالس؛ ترجمه تقی تفضلی. ۱۳۳۶. ۲۵۷ص.
- مرزهای ایران و شوروی/ امان الله جهانپانی. ۱۳۳۶. ج، ۱۶۱ص: مصور، نقشه (بخشی رنگی)
- مجموعه قوانین موضوعه و مسائل مصوبه دوره دهم قانونگذاری ۲۲ خرداد ۱۳۱۴ تا ۲۲ خرداد ۱۳۱۶. ۱۳۳۷. ۱ج. (شماره گذاری گوناگون)
- مجموعه قوانین موضوعه و مسائل مصوبه دوره یازدهم قانونگذاری ۲۷ شهریور ماه ۱۳۱۶ تا ۲۷ شهریور ماه ۱۳۱۸. ۱۳۳۷. ۱ج. (شماره گذاری گوناگون)

بدون تاریخ نشر

- نظامنامه جمعیت اجتماعیون. ۵۶ص.
- سرگذشت پلیس/ تالیف کریشکو؛ ترجمه مسرت الدوله ثقفی. ۱۵۹ص.
- مدارج القراءه مبداء و هو اسلوب مستحدث لتسهیل تعلیم القرائه (برای سال اول دبیرستان های ذکور و اناث)/ وضعه جرجس همام. ۴۴ص: مصور
- Liste de M.M. les membres du corps diplomatique a Teheran. Tehran: Imp. Madjleese, 1933. II, 19p.

نشریات چاپ مطبعه مجلس

همانگونه که ذکر شد این چاپخانه ابتدا برای چاپ روزنامه مجلس به کار افتاد، ولی در سال های بعدی به چاپ کارهای مطبوعاتی دیگر و کتاب و جزوه نیز پرداخت. از جمله نشریاتی که در این چاپخانه به چاپ رسیده است، می توان این عناوین را نام برد:

۱- روزنامه مجلس: اولین روزنامه ای بود که بعد از مشروطیت امتیاز انتشار گرفت و توانست از سد میزبانی عبور کند. این روزنامه دو ماه پس از افتتاح مجلس شروع به کار کرد (سال اول، شماره اول: ۸ شوال ۱۳۲۴ قمری) تا مشروح مذاکرات مجلس را ثبت کند و آن را به اطلاع عموم برساند. در ابتدا میرزا یحیی دولت آبادی تلاش کرد امتیاز این روزنامه را بگیرد، اما به سبب کارشکنی های درباریان امتیاز به او داده نشد، بلکه به دستور شاه این امتیاز به میرزا محسن، داماد سید عبدالله و برادر صدرالعلماء داده شد. سپس مدیریت آن به میرزا محمد صادق طباطبائی واگذار شد. این روزنامه با دستخط مظفرالدین شاه شروع به کار کرد. شاه در قسمتی از این فرمان خطاب به صدراعظم نوشته است: «... چون روزنامه موسومه به مجلس که اجازه طبع آن داده شده است، اول روزنامه ای است که در هر گونه مطالب مفیده راجع به خیر عامه و مصالح امور ملکیه و ملیه و حفظ شرایط دولت خواهی به آزادی قلم مخصوص و ممتاز خواهد بود و لازم است در تحت نظر و صوابدید شخصی باشد که جامع اطلاعات علمیه و شرعیه و سیاسیه و درستی و دیانت او کاملاً معلوم و مشهور باشد، بنابراین به موجب این دستخط مبارک، جزئی و کلی این امر مهم را ... به جناب آقا میرزا محسن مجتهد سلمه الله مرحمت فرمودیم». با این که امتیاز این روزنامه به سید محسن داده شد، اما از شماره اول آن را سید صادق طباطبائی سرپرستی کرد و سردبیری اش را ادیب الممالک فراهانی به عهده گرفت. در دوره دوم مجلس تا اولتیماتوم روسیه که سید صادق به نمایندگی مجلس درآمده بود، مسوولیت این روزنامه را سید یحیی کاشانی که از مقاله نویسان برجسته روزنامه جبل المتین به شمار می رفت به عهده گرفت. مندرجات این روزنامه را مذاکرات یومیه مجلس شورای ملی، اخبار ولایات و تلگرافها و چند اعلان تشکیل داده است. روزنامه مجلس پس از به توپ بستن مجلس مرتب منتشر می شد و پس از فرار مدیران آن از ایران نیز انتشار یافت. ولی این بار مدیریت و سردبیری آن به عهده مرحوم شیخ یحیی کاشانی واگذار شد.

این روزنامه از جمله روزنامه هائی بود که خوانندگان بی شماری داشت و به دلیل استقبال مردم تیراژ چاپ آن گاهی به هفت الی ده هزار نسخه می رسید. محل دفتر روزنامه، خیابان ناصریه و سپس خیابان لاله زار، نمره ۱۷ ذکر شده است. این روزنامه در پنج دوره به این ترتیب منتشر شده است:

سال اول در ۲۲۲ شماره (۸ شوال ۱۳۲۴ - اول ذی القعدة ۱۳۲۵)

سال دوم در ۱۵۴ شماره (۲ ذی القعدة ۱۳۲۵ - ۲۲ جمادی الاولی ۱۳۲۶)

سال سوم در ۱۴۶ شماره (۳ رجب ۱۳۲۷ - ۳۰ رجب ۱۳۲۸)

سال چهارم در ۱۵۰ شماره (۱۸ شعبان ۱۳۲۸ - ۲۸ شعبان ۱۳۲۹)

سال پنجم در ۹۲ شماره (۲۹ شعبان ۱۳۲۹ - ۲۷ جمادی الآخر ۱۳۳۰)

شماره های ۱ تا ۴۸ سال اول در مطبعه خورشید و مابقی در مطبعه مجلس به چاپ رسیده است. با انتشار شماره ۹۲ سال پنجم، حیات پنج ساله روزنامه مجلس که از پربارترین نشریات عصر مشروطه است، به پایان می رسد.

۲- روزنامه تمدن: به صاحب امتیازی و نویسندگی میرزا رضا خان مدبرالممالک هرنندی در تهران تاسیس گردید. شماره اول آن در تاریخ ۱۷ ذی الحجه ۱۳۲۴ قمری = سوم آذر ۱۲۸۴ شمسی در چاپخانه خورشید چاپ شد. محل اداره روزنامه ابتدا در چاپخانه خورشید و از شماره ۶ به بعد در چاپخانه مجلس بود. از ۲۸ رمضان ۱۳۲۵ قمری به خیابان لاله زار و در سال چهارم به خیابان ناصریه منتقل شد. محل تک فروشی آن کتابخانه شرافت بود. از شماره ۶ (۲۸ محرم ۱۳۲۵ قمری) در ۴ صفحه به قطع رحلی در چاپخانه سربی مجلس چاپ شده است. روزنامه تمدن تا شماره ۵۸ در چاپخانه مجلس و از شماره ۵۹ مورخ یکشنبه ۲۶ صفر ۱۳۲۶ قمری در چاپخانه فاروس به چاپ رسید. آخرین شماره دوره اول آن به تاریخ ۱۱ جمادی الاول ۱۳۲۶ قمری یعنی ۱۲ روز قبل از به توپ بستن مجلس و فرار آزادیخواهان که منتهی به تعطیل روزنامه شده است، منتشر شده است. بنابراین در دوره اول تمدن ۹۴ شماره منتشر شده که در چاپخانه خورشید و مجلس به چاپ رسیده است.

۳- کاشف اسرار: به مدیریت ابوالقاسم پروردین ملقب به مویدالشریعه گیلانی تاسیس و در سال ۱۲۹۵ شمسی منتشر شده است. در عنوان روزنامه کاشف اسرار به این شکل معرفی شده است: «در این روزنامه از حوادث داخله و خارجه و سیاست مدن و اصلاح ملکیه و علوم وتاریخ و فلاحت نوشته می شود.» شماره های منتشر شده این روزنامه در مطبعه های مختلف به چاپ رسیده است، آنچه مشاهده گردیده است شماره ۷ (سال اول) که در تاریخ ۱۳ ذی الحجه برابر با ۲۱ عقرب [آبان] ۱۳۳۱ در مطبعه مجلس چاپ گردیده است.

۳- مجله ممات و حیات: به مدیریت کاشف السلطنه، پرنس دوچای کاشف و اولین پرورش دهنده بوتنه های جای در ایران، تاسیس و شماره اول آن در ۶۰ صفحه به قطع وزیری با حروف سربی در چاپخانه مجلس، چاپ و در تاریخ رمضان ۱۳۴۰ قمری = اردیبهشت ۱۳۰۱ شمسی منتشر شد. این مجله به صورت رساله ای است که درباره فوائد راه آهن در ایران نوشته شده است. از این مجله بیش از یک شماره منتشر نشد.

۴- مجله دنیای امروز: به مسئولیت هب بازیل تاسیس و شماره اول آن در ۳۲ صفحه به قطع وزیری با حروف سربی در چاپخانه مجلس چاپ و در تاریخ ۱۳۴۱ قمری = ۲۶ اردیبهشت ۱۳۰۱ شمسی منتشر شد. طرز انتشار مجله هفتگی بود. محل اداره آن خیابان علاءالدوله بود. مجله دنیای امروز مجله ای علمی است و مقالات آن مشتمل بر مقالات اجتماعی، اخلاقی، ادبی و جغرافیایی است. از این مجله تا شماره ۶ در دست است.

۵- مجله ندای قدس: به مدیریت حسین قدس تاسیس شد و شماره اول آن در ۸۲ صفحه به قطع وزیری و با چاپ سربی در چاپخانه سعادت چاپ و در تاریخ ربیع الاول ۱۳۴۴ قمری = مهر ۱۳۰۴

شمسی منتشر شد. از مجله ندای قدس بیش از ۹ شماره منتشر نشد و به شماره ۸ و ۹، آبان و آذر ۱۳۰۵ شمسی ختم شد. ندای قدس در چاپخانه های مختلف تهران از جمله چاپخانه مجلس و سعادت چاپ شده و مجموعه صفحات آن ۷۹۸ صفحه است. شماره ۸ و ۹ این مجله به طور یقین در چاپخانه مجلس به چاپ رسیده است. محل اداره مجله تا شماره هفتم در خیابان ناصریه، کوچه دکتر منصور، پلاک ۳۱ بود و از شماره ۷ به بعد به خیابان نگارستان، جنب مجلس انتقال یافته است. مندرجات مجله ندای قدس عبارت از مطالب مختلف تاریخی، ادبی، اخلاقی است. ندای قدس در ۸۰ الی ۱۰۰ صفحه منتشر می شد و موضوعات گوناگون اخلاقی، ادبی، اجتماعی و تاریخی را عرضه می کرد.

۶- مجله آینده: مدیریت مجله را دکتر محمود افشار برعهده داشت. پس از تصویب امتیاز آن در تاریخ ۱۳۴۴ قمری (تیرماه ۱۳۰۴ شمسی = ۱۹۲۵ میلادی)، شماره اول در ۷۲ صفحه به قطع وزیری با حروف سربی در چاپخانه مجلس به چاپ رسید. این مجله، نشریه ای سیاسی، ادبی بود و در مدت دو سال یعنی از تیرماه ۱۳۰۴ شمسی تا اسفند ماه ۱۳۰۶ شمسی، ۲۴ شماره منتشر شد و پس از شهریور ماه ۱۳۲۰ شمسی تعطیل شد.

۷- مجله شیر و خورشید سرخ: این مجله از انتشارات جمعیت شیر و خورشید سرخ و مدیر مسئول آن علی محمد خان اویسی است. شماره اول آن در سال ۱۳۰۴ در ۴۴ صفحه به قطع رقیعی و با حروف سربی در چاپخانه مجلس به چاپ رسید. اداره مرکزی مجله در خیابان ناصر خسرو بود.

۸- مجله مذاکرات مجلس: این مجله توسط اداره کارپردازى مجلس شورا در آذرماه ۱۳۰۵ شمسی در تهران منتشر شد. مندرجات آن شامل مذاکرات مجلس است. مدیران این مجله امیر جاهد (مدیر سالنامه پارس)، محمد هاشمی (نماینده کرمان و مدیر روزنامه بیداری) بودند. این مجله با حروف سربی به قطع وزیری در چاپخانه مجلس به چاپ می رسید. این مجله اکنون نیز منتشر می شود.

۹- مجله رسمی: به مدیریت علی صادقی و به دستور وزارت دادگستری در تهران تاسیس و از اول خرداد ۱۳۰۷ شمسی منتشر شده است. این مجله، همان روزنامه رسمی دولت بود. در ابتدا هفته ای ۳ شماره (تا اواخر سال ۱۳۰۷ شمسی) و بعد روزانه، تا سال ۱۳۲۰ شمسی نزدیک به ۱۳ سال تمام به استثناء ایام تعطیل رسمی مرتب منتشر می گردید. مندرجات مجله رسمی برطبق ماده ۶ قانون مدنی عبارت از لوایح، قوانین، تصویب نامه های رسمی دولتی، آیین نامه و بخشنامه و آگهی های محاکم و ثبت اسناد و غیره بود. چاپ این مجله ابتدا در چاپخانه مجلس و بعد به چاپخانه مجله رسمی وزارت دادگستری انتقال یافت.

۱۰- مجله اطاق تجارت: مدیر مسئول این نشریه عباس مسعودی (مدیر روزنامه اطلاعات) بود. شماره اول آن در ۱۵ آبان ماه ۱۳۰۸ شمسی منتشر شد. این شماره به ضمیمه صفحات آگهی آن ۵۶ صفحه بود و در قطع وزیری و با چاپ سربی انتشار یافت. این مجله تا دو سال ماهی یک شماره و از آبان ۱۳۱۰ شمسی ماهی دو شماره و در مجموعه تا آخر سال ۱۳۱۰ شمسی ۳۴ شماره منتشر شد و از آن پس نیز چند سال انتشار یافت. در این دوره مجله اطاق تجارت هر نوبت در ۵۶ صفحه به قطع رحلی که قسمتی

از صفحات اول و آخر آن مخصوص آگهی بود با چاپ سربی در چاپخانه مجلس چاپ و منتشر شده است. دفتر مجله، خیابان لاله زار کوچه برکن بود. مندرجات آن مطالب مختلف مربوط به تجارت و تصمیمات و مذاکرات اتاق های تجارت تهران و شهرستانها بود.

۱۱- مجله ایران امروز: این مجله به مدیریت محمد حجازی تاسیس گردید. شماره اول آن در ۲۴ اسفند ۱۳۱۷ شمسی چاپ و توزیع گردید. این مجله از نفیس ترین و زیباترین مجلاتی بود که تا سال ۱۳۲۰ شمسی در ایران انتشار یافته است. مطالب نشریه علاوه بر مطالب متنوع و مباحث علمی و ادبی و تاریخی، از حیث قطع صفحات و گراورهای زیبا و قشنگ و کاغذ خوب همپای نشریات خارجی آن دوره است. در این مجله ذکری از هفتگی یا ماهانه بودن آن نیست. اما از تاریخ شماره های آن معلوم می شود که غیر مرتب منتشر می شده است. چنانچه در مدت یک سال و اندی بیش از ۶ شماره از آن منتشر نشده است، اما عنوان آن ماهیانه بوده است. مجله معمولاً در ۵۴ صفحه به قطع رحلی کوچک و در هر شماره چند صفحه ضمیمه نیز مخصوص درج آگهی داشته است. پشت جلد مجله، در هر شماره تصویر یکی از ابنیه های قدیم و جدید یا یکی از مناظر زیبای ایران چاپ می شده است. این مجله نشریه کمیسیون مطبوعات پرورش افکار ایران بوده است که ریاست کمیسیون را حجازی بر عهده داشته است. چاپ تمام شماره های این مجله در چاپخانه مجلس صورت گرفته است.

پی نوشتها:

۱. بیات و کوهستانی نژاد. اسناد مطبوعات (۱۳۳۰-۱۲۸۶ ه.ش). ج. ۲. ص. ۵۱۶.
۲. حسین میرزای گلپایگانی. تاریخ چاپ و چاپخانه در ایران. ص. ۱۰۵-۱۰۶.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی